

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

**Postavení a význam
místních financí
ve financování VŘS**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Josef Mendl

Autor:
Iveta Korcová

České Budějovice, 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Postavení a význam místních financí ve financování veřejné správy vypracovala samostatně pod vedením Ing. Josefa Mendla a v seznamu literatury jsem uvedla všechny použité literární a odborné zdroje.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 31. března 2011

Iveta Korcová

Poděkování

Touto cestou děkuji vedoucímu práce Ing. Josefu Mendlovi za odborné vedení této práce a za konzultace, díky kterým jsem mohla bakalářskou práci zdárně ukončit.

Dále bych chtěla poděkovat Odboru ekonomiky města Trhové Sviny, paní Čajanové a vedoucímu odboru panu Ing. Kunzovi za velmi cenné podklady k mé práci.

ANOTACE

Veřejná správa zahrnuje státní správu a samosprávu. Státní správa má dominantní postavení. Samospráva je k výkonu veřejné správy pověřena zákonem, ale jedná se zejména o úroveň územní samosprávy. V jejím rámci se jedná o zastupování zájmů občanů, kteří žijí na určitém menším území než je území státu.

Financování veřejné správy je velice obsáhlý pojem, který zahrnuje rozpočtovou soustavu, veřejný rozpočet, státní rozpočet, rozpočty územní samosprávy a vztah k veřejným rozpočtům neziskových organizací. Veškeré veřejné finance, kromě financí centrální vlády, patří do systému místních financí.

Místní finance jsou pojmem, který je často uplatňován v souvislosti s fiskálními aktivitami místních orgánů a institucí. Místní finance tvoří systém, který zahrnuje místní rozpočty obce, ale také finance regionů a krajů. Tvoří součást veřejných financí, jejich systémová nestabilita může způsobit nestabilitu celého systému veřejných financí. Cílem místních financí je zabezpečit optimální alokaci veřejných statků na lokální (regionální) úrovni. Místní finance jsou výsledkem praktické realizace fiskální decentralizace. Správná míra fiskální decentralizace určuje vyrovnanost a samostatnost místních financí. V místních financích hraje rozhodující úlohu prostorový aspekt, tzn., že financování se koná na určité úrovni (lokální – obce, regionální – kraje).

KEYWORDS

veřejná správa	public administration
veřejné finance	public finance
lokální veřejný sektor	local public sector
majetek obce	municipal property
územní rozpočet	municipal budget
územní samospráva	municipal authorities
fiskální decentralizace	fiscal decentralization
místní finance	local finance
příjmové nástroje	revenue instruments
výdajové nástroje	expenditure instruments

ANNOTATION

The term public administration encompasses central government and local governments. Central government has a predominant position. Local governments are bound by law to execute public administration but that occurs mainly as far as local administration is concerned. It represents citizens living in an area smaller than that of the state.

Public administration funding is an extensive term that includes the whole budgetary system, public budget, state budget and local budgets. It also relates to public budgets of non-profit organizations. All public funding, apart from the central government funding, belongs to the local budgetary system.

Local funding is a term commonly used in connection with fiscal activities of local authorities and institutions. Local funding is a system that includes local budgets of municipalities as well as regional funding (region, kraj). Local funding is a part of public funding and its systemic instability can cause instabilities of the whole system of public funding. The aim of local funding is to ensure optimal allocation of public goods on a local (regional) level. Local funding is the outcome of practical realization of fiscal decentralization. The correct degree of fiscal decentralization influences the stability and balance of local funding. In regional funding, spatial aspect plays the key role. It means that funding takes place on a specific level (local – municipalities, regional – regions).

OBSAH

ÚVOD	3
TEORETICKÁ ČÁST	4
1. VEŘEJNÁ SPRÁVA	4
1. 1. CHARAKTERISTIKA VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	4
1. 2. REFORMA VEŘEJNÉ SPRÁVY A ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY V ČR.....	6
1. 3. HLAVNÍ ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	8
1. 4. SUBJEKTY VEŘEJNÉ SPRÁVY.....	9
2. FUNKCE JEDNOLIVÝCH SUBJEKTŮ	10
2. 1. KRAJ.....	10
2. 1. 1. POSTAVENÍ KRAJŮ.....	10
2. 1. 2. SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST.....	11
2. 1. 3. PŘENESENÁ PŮSOBNOST.....	13
2. 2. OBEC.....	14
2. 2. 1. POSTAVENÍ OBCE.....	14
2. 2. 2. SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST.....	15
2. 2. 3. PŘENESENÁ PŮSOBNOST.....	16
3. VEŘEJNÉ FINANCE	16
3. 1. POJETÍ VEŘEJNÝCH FINANČÍ.....	16
3. 2. FUNKCE VEŘEJNÝCH FINANČÍ.....	18
3. 3. VEŘEJNÝ SEKTOR.....	19
4. PROSTOROVÉ ASPEKTY VEŘEJNÝCH FINANČÍ	19
4. 1. FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE.....	21
4.1.1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE.....	22
4.1.2. PROSTOROVÝ ASPEKT FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE.....	23
4.1.3. REGULATORNÍ A VÝDAJOVÉ NÁSTROJE FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE.....	25
4.1.4. PŘÍJMOVÉ NÁSTROJE FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE.....	26
5. MÍSTNÍ FINANCE A MÍSTNÍ ROZPOČTY	31
5. 1. PŘÍJMY OBCE.....	32
5. 2. MÍSTNÍ ROZPOČTY.....	35
5.2.1. BĚŽNÝ ROZPOČET.....	35

5.2.2. KAPITÁLOVÝ ROZPOČET.....	36
PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
6. CHARAKTERISTIKA MĚSTA TRHOVÉ SVINY.....	39
6. 1. PROFIL MĚSTA TRHOVÉ SVINY.....	39
6. 2. VEŘEJNÁ SPRÁVA.....	41
6. 2. 1. SAMOSPRÁVA.....	41
6. 2. 2. MĚSTSKÝ ÚŘAD.....	41
6. 3. PŘÍJMY MĚSTA TRHOVÉ SVINY.....	43
6. 3. 1. DAŇOVÉ PŘÍJMY.....	46
6. 3. 2. NEDAŇOVÉ PŘÍJMY.....	48
6. 3. 3. KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY.....	48
6. 3. 4. PŘIJATÉ DOTACE.....	48
6. 4. VÝDAJE MĚSTA TRHOVÉ SVINY.....	52
7. ZHODNOCENÍ HOSPODAŘENÍ MĚSTA TRHOVÉ SVINY.....	55
8. ZÁVĚR.....	57
9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
10. PŘÍLOHY.....	61

ÚVOD

Bakalářská práce, jejímž tématem je postavení a význam místních financí ve financování veřejné správy, pojednává o prostorových aspektech veřejných financí, které v konkrétních podmínkách nacházejí své praktické uplatnění v systému místních financí. Místní finance jsou výsledkem realizace fiskální decentralizace. Jedná se o veřejné finance, to znamená fiskální příjmy a výdaje, které jsou decentralizované a řadí se do stupně místní vlády. Systém místních financí tvoří tedy všechny veřejné finance, kromě centrálních (národních) financí vlády. Systém zahrnuje místní rozpočty obcí a finance regionů a krajů. Velkou roli hraje v místních financích prostorový aspekt. Tím, že jsou místní finance součástí financí veřejných, může systémová nestabilita místních financí způsobit nestabilitu celého systému veřejných financí. Hlavním nástrojem realizace funkcí místních financí jsou místní rozpočty, které zahrnují příjmy a výdaje.

K hlavním problémům veřejných financí v nedávné době patří zvýšení efektivnosti. Jedná se o účelné a hospodárné vydání omezených finančních prostředků, které jsou přerozdělené přes rozpočtovou soustavu již nenávratným způsobem. V oblasti fiskální decentralizace je potřeba prohlédnout prostorové aspekty veřejných financí a také alokační funkce. Decentralizace by také měla dovolit zkvalitnění veřejné kontroly z občanské stránky kvůli zabezpečování veřejných statků a tím by dosáhla účelného používání omezených rozpočtových finančních zdrojů.

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na prostorové aspekty veřejných financí, východiska fiskální decentralizace, kde budou dvě části – výdajové a příjmové nástroje a v neposlední řadě na místní finance jako výsledek praktické realizace fiskální decentralizace.

Hlavním myšlenkou bakalářské práce je zhodnotit efektivnost finančních vazeb v lokálním veřejném sektoru a zhodnotit tyto vazby jak na místní úrovni, tak také na centrální úrovni. V závěru bakalářské práce zdůrazním nezastupitelné místo místních financí v zabezpečení optimální alokace požadovaných veřejných statků na lokální úrovni. Tuto skutečnost doložím na úloze konkrétního místního rozpočtu ve financování veřejných potřeb, na městu Trhové Sviny.

TEORETICKÁ ČÁST

1. VEŘEJNÁ SPRÁVA

Z oddělení veřejné politiky od veřejné správy vychází kontinentální přístup. Veřejná politika v demokratických zemích vzniká ve volených orgánech začínající parlamentem a končí voleným orgánem v obci. Veřejná správa zahrnuje celou řadu úkolů. Na všech úrovních je hlavním úkolem veřejné správy uskutečnit státní politiku na všech stupních jak horizontálních, tak vertikálních, zahrnující i stupeň územní samosprávy. Podle postavení veřejné správy v dělbě moci zahrnuje moc výkonnou, ale vztahuje se i k moci zákonodárné a soudní. Ke své činnosti používá veřejná správa různé nástroje, včetně finančních. Na veřejnou správu je důležité dívat se i z pojetí ekonomického, kde je veřejná správa pokládána za čistý veřejný statek, službu veřejnosti, na kterou se z rozpočtové soustavy musí vynakládat finanční prostředky. [1, str. 36]

1. 1. CHARAKTERISTIKA VEŘEJNÉ SPRÁVY

Pojem veřejná správa nemá definici ani v zákoně či v Ústavě ČR. Veřejná správa je projevem realizace výkonné moci ve státě. Pojem „veřejná správa“ je možno chápat ze dvou pohledů:

- a) materiální (funkční) – jedná se o činnost
- b) organizační (institucionální) – jedná se o souhrn institucí. [6, str. 7]

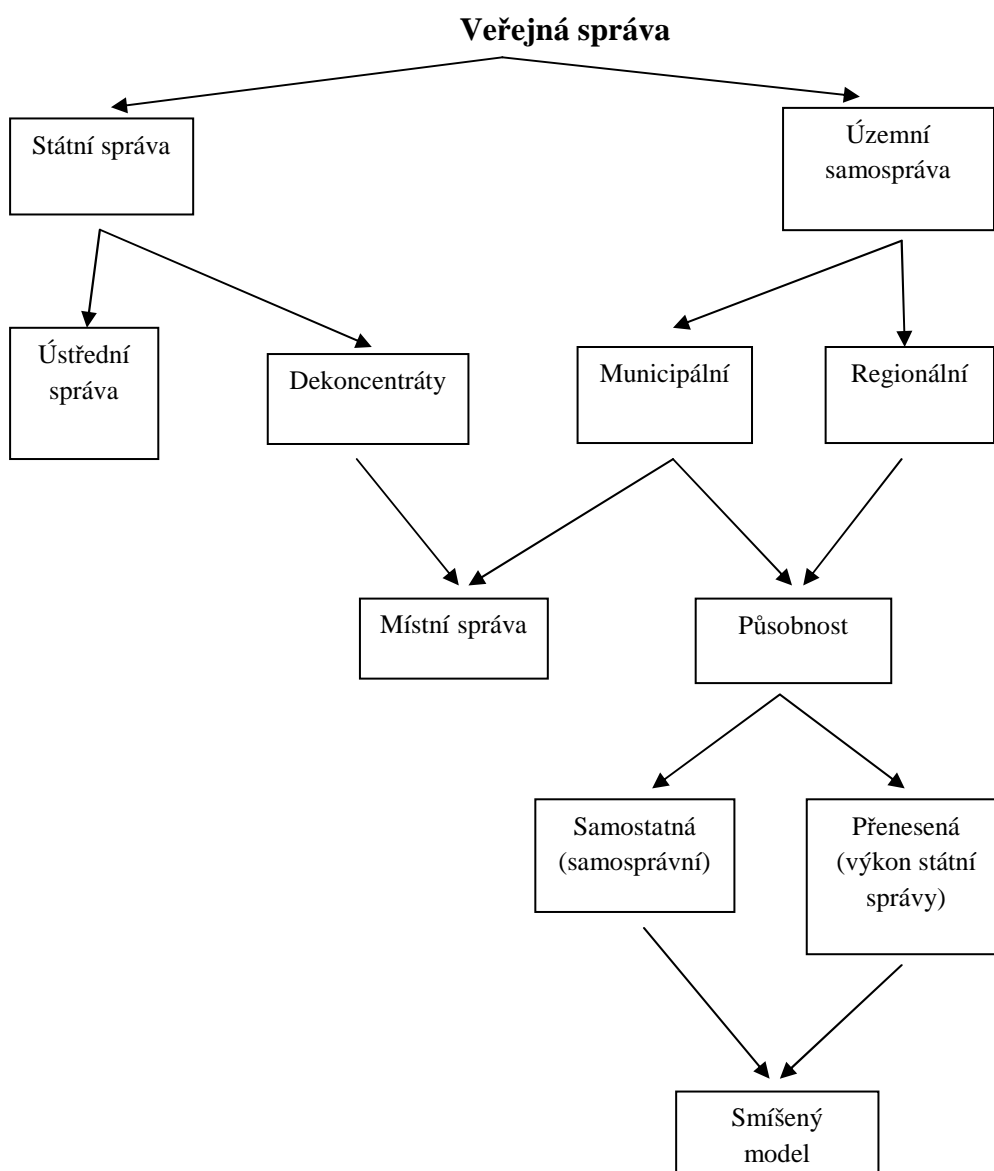
Dle Pekové je z funkčního pojetí veřejná správa zpravidla chápána jako souhrn záměrných činností, které nejsou zákonodárstvím, soudnictvím, ani vládou, kterými se realizují rozhodnutí volených orgánů, uvádějí se do praxe ustanovení zákonů a podzákoných předpisů, zabezpečují se úkoly ve veřejném zájmu, a to na úrovni státu i územní samosprávy. Jde o spravování, službu, organizování, ale i rozhodování a dozor v mezích zákona, v rámci zákonem vymezených kompetencí. Jde o zabezpečení takových úkolů, za které odpovídá stát a ostatní subjekty veřejné správy – v ČR i jednotlivé stupně územní správy a další veřejnoprávní korporace, kterým stát svěřil určité funkce, činnosti. [1, str. 95]

Veřejná správa se člení z několika hledisek:

- podle povahy subjektů, které vykonávají veřejnou správu, tj. podle vztahu instituce ke státu,

- podle institucí, které vykonávají veřejnou správu,
- podle územního hlediska – kde vykonává instituce veřejnou správu,
- podle svěřeného výkonu veřejné správy,
- podle míry zapojení do veřejné správy. [6, str. 7]

Postavení veřejné správy

Zdroj: [1, str. 96]

1. 2. REFORMA VEŘEJNÉ SPRÁVY A ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY V ČR

Od začátku roku 1990 došlo k podstatným změnám v soustavě místních a krajských územních orgánů. Nejvýznamnější změnou byla v r. 1990 obnova obecního zřízení, koncem 90. let rozhodnutí o krajském zřízení. Reforma územní samosprávy se stala součástí reformy veřejné správy. Pro její úspěšný průběh bylo nutné vytvořit řadu ekonomických i legislativních předpokladů. Obnova územní samosprávy v kontextu reformy veřejné správy je nedílnou součástí budování demokratické společnosti a přeměny centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku sociálně tržní. Postavení a úkoly územní samosprávy v ČR se postupně přibližují standardům ve vyspělých demokratických zemích, zejména v rámci Evropské unie. **[3, str. 71]**

Po roce 1989 bylo nezbytné zcela přebudovat systém zákonodárné, výkonné a soudní moci a obnovit právo občanů na samosprávu. Zrušení systému okresních a krajských národních výborů na začátku 90. let 20. století souviselo s reformou veřejné správy a její přeměnou na moderní veřejnou správu budovanou na principech demokracie. Na stejném principu přistoupilo Československo v roce 1990 k reformě územní samosprávy obnovením obecního zřízení. Po rozpadu federace pokračovala v roce 1993 reforma celé veřejné správy.

Hlavními problémy veřejné správy v ČR byly v 90. letech:

- poměrně vysoká míra centralizace rozhodování, utvoření krajů a přenos některých pravomocí na kraje by měl tento problém řešit,
- poměrně velké pravomoci státu ve srovnání s pravomocemi územní samosprávy,
- převaha malých obcí, ve kterých je problém neprofesionální řízení, nebezpečí větší alokační neefektivnosti u rozpočtových výdajů,
- nízká odborná úroveň pracovníků výkonných orgánů veřejné správy, jak na úrovni státní správy, tak na úrovni územní samosprávy.

Tyto problémy se postupně snaží řešit jednotlivé etapy reformy veřejné správy.

V uplynulých patnácti letech se reforma zaměřila hlavně na:

- změny územního členění,
- oddělení územní samosprávy od státní správy a moci, vztahy mezi státem a

- územní samosprávou budovat na principu spolupráce, partnerství,
- změny v dělbě práce mezi jednotlivými články veřejné správy, odstranění duplicit apod.,
 - vytvoření nové struktury státní správy,
 - decentralizaci ve veřejném sektoru, přesun řady kompetencí ze státu na územní samosprávu,
 - vytvoření smíšeného modelu obecní a krajské samosprávy
 - vytvoření vyšších územních samosprávných celků – 13 krajů a hlavní město Praha,
 - reformu nástrojů veřejných financí, zejména zvýšení efektivity veřejných výdajů na všech úrovních veřejné správy a úpravu rozpočtových pravidel,
 - reformu hospodaření obcí a krajů, zvýšení relativní finanční soběstačnosti,
 - dostatečnou publicitu informací, má-li být účinná zpětná vazba ze strany občanů,
 - zkvalitnění veřejné kontroly, nejen účetní a finanční kontroly a zkvalitnění kontroly užitek (pro občana).

Některé cíle se podařilo splnit, některé cíle jsou dlouhodobé, např. zvýšení efektivity veřejných výdajů. Intenzivně se hledají vhodné ekonomické nástroje pro zvýšení efektivity veřejné správy zahrnující i finanční nástroje.

Rozhodující postavení mezi orgány ve veřejné správě mají státní orgány. Tyto orgány realizují záměry hospodářské politiky státu a mohou i velice významně ovlivňovat rozhodování volených orgánů a tedy i pojetí hospodářské politiky státu nebo například vztah státu k územní samosprávě. [1, str. 99 - 102]

K významné změně v historii územní samosprávy v ČSR došlo v letech 1945 – 1948. V roce 1945 byly obce a okresy jako články územní samosprávy nahrazeny místními, okresními a krajskými národními výbory, které měly samosprávné postavení. Až do roku 1949 zároveň existovalo zemské zřízení. V roce 1949 bylo zrušeno zemské zřízení a následně fakticky zrušeno samosprávné postavení národních výborů znárodněním jejich majetku k 31. 12. 1949 a včleněním jejich rozpočtů do státního rozpočtu. Podle ústavy z roku 1948 se národní výbory staly orgány státní správy a moci. Tato situace trvala 40 let.

K obnově samosprávy u nás došlo až v roce 1990 přijetím nové ústavy a zákona o obcích (obecním zřízení), čímž bylo potvrzeno právo občanů na územní samosprávu. Obce se tak staly základním územním samosprávným celkem. V roce 1997 byl schválen zákon o vytvoření 14 krajů jako vyšších územních samosprávných celků. K naplnění tohoto zákona však došlo až faktickým zřízením krajů od 1. 1. 2001. Obnovení územní samosprávy je v duchu našich tradic i tendencí ve vyspělých demokratických zemích, zejména evropských. Obce a kraje jsou samostatným právním a ekonomickým subjektem, právnickou osobou – tzn. veřejnou korporací. [1, str. 109]

1. 3. HLAVNÍ ČINNOSTI VEŘEJNÉ SPRÁVY

Veřejná správa vykonává rozhodnutí volených orgánů, spravuje věci veřejné. Na konání a správném fungování veřejné správy působí především zákony, těmi se veřejná správa musí řídit. Obecně je veřejná správa pojata jako služba pro veřejnost a činnosti v ní zajišťuje mnoho institucí, které mají stanovenou působnost. Působnost lze dělit na věcnou, územní, funkční. Věcná působnost se týká činnosti instituce nebo orgánu ve veřejné správě. V územní působnosti se uskutečňuje právě věcná působnost nějakého orgánu či instituce. O funkční působnosti se hovoří v souvislosti správního řízení nebo odvolacího řízení. Důležitým úkolem veřejné správy je přesun informací ve vnitřní i vnější části veřejné správy. Jedná se například o opatření evidence obyvatelstva, evidence nemovitostí (katastr nemovitostí) a podnikatelských subjektů (obchodní rejstřík).

Na řadu činností veřejné správy má vliv:

- zákonodárná moc – nejvyšším předpisem je zákon, má zásadní postavení oproti jiným předpisům,
- soudní moc – v ČR rozhodují o sporech okresní soudy, krajské, vrchní či Nejvyšší soud,
- výkonná moc – reprezentantem výkonné moci je v ČR prezident a vláda.

Jednání veřejné správy kontrolují volené orgány na konkrétní úrovni. Jedná se o parlament, vládu, správní soudy či Nejvyšší kontrolní úřad. Míra kontroly je závislá na zákonech.

Kontrola může být:

- přímá – sem zahrnujeme kontrolu finanční a vnitřní audit, jedná se o průběžnou kontrolu,
 - nepřímá – neboli vnitřní a vnější kontrola, vnitřní kontrolu opatřují vnitřní orgány, vnější finanční kontrolu zprostředkovává Ministerstvo financí ČR.
- [1, str. 88]

1. 4. SUBJEKTY VEŘEJNÉ SPRÁVY

Subjekty veřejné správy jsou:

- stát,
- území samospráva,
- jiné subjekty.

Stát je zastupován státními orgány a institucemi. Státní instituce provozují veřejnou správu přímo. Stát je právnickou osobou veřejného práva a je to nejdůležitější subjekt veřejné správy. Stát vykonává veřejnou správu jako státní správu buď přímo či nepřímo. Přímá znamená pomocí svých orgánů a správních úřadů a nepřímo znamená díky jiným orgánům veřejné správy, na které přeneše výkon státní správy.

Stát je charakterizován znaky:

- vlastní území,
- obyvatelstvo, v právním státě je vztah mezi státem a občanem vymezen zákony,
- suverenita nad vlastním územím, existence státní moci,
- subjekt mezinárodního práva,
- mezinárodní uznání,
- ekonomický subjekt. [1, str. 102]

Územní samospráva naopak odvozeně, ale vykonává hlavně vlastní samosprávu. Územní samospráva je forma veřejného vládnutí (veřejné moci) a veřejné správy. Územní samospráva je realizace práva občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menšího než je stát na základě působnosti stanovené ústavou a příslušnými zákony při vytvoření potřebných ekonomických podmínek. Samosprávou tedy rozumíme samostatné zajišťování svých záležitostí v mezích práva. Tyto záležitosti spravuje někdo jiný než stát, a to

jako nestátní subjekt. Stát předává část výkonu veřejné správy nestátnímu subjektu. Je to považováno za významný projev demokratizace společnosti.

V demokratické společnosti je územní samospráva pro občana, zastupuje zájmy svých občanů. Proto by měla být také velmi intenzivní komunikace volených orgánů s občany, aby byla možná kvalitní zpětná vazba. Posilování územní samosprávy, zejména postavení obcí, je ve vyspělých zemích, v ČR po r. 1990, součástí procesu prohlubování demokracie. Samospráva umožňuje nejnázve realizovat právo občanů podílet se na řízení svých veřejných záležitostí jako jednoho z nejdůležitějších demokratických principů a principu budování tzv. občanské společnosti. Občan získává možnost více se podílet na řízení, více ovlivňovat společenské procesy, kontrolovat kvalitu veřejné správy.

[1, str. 108 - 109]

Mezi jiné subjekty můžeme zařadit veřejné fondy nebo veřejnoprávní vysoké školy.

2. FUNKCE JEDNOTLIVÝCH SUBJEKTŮ

2. 1. KRAJ

Jedním z cílů reformy veřejné správy a územní samosprávy v ČR hned na začátku 90. let 20. století bylo obnovení vyššího stupně územní samosprávy, a to krajskou úrovní, a rozvoj této regionální úrovně. Tento cíl byl splněn až krajským zřízením od roku 2001, kdy začaly kraje fungovat. Mezi kraji jsou rozdíly v rozloze, počtu obyvatel, struktuře osídlení, v ekonomickém potenciálu měřeném úrovní HDP na obyvatele. Mezi kraji jsou rozdíly i v počtu organizací – organizačních složek a příspěvkových organizací, které řídí například v rámci regionálního veřejného sektoru. **[3, str. 94]**

2. 1. 1. POSTAVENÍ KRAJŮ

Kraj je územní společenství občanů s právem na samosprávu, kterou vykonává v rozsahu stanoveném zákonem v souladu s potřebami společenství občanů kraje. Kraj je veřejnoprávní korporace. Má právo vystupovat v právních vztazích svým jménem a zároveň nese odpovědnost, má právní subjektivitu. Je vlastníkem majetku a i v tomto případě je vlastnictví nedělitelné mezi občany kraje. Krajská úroveň

územní samosprávy funguje v novodobé historii ČR jako vyšší územní samosprávný celek od 1. 1. 2001.

Kraj je charakterizován těmito znaky:

- území kraje, které je dané hranicí kraje,
- občané ČR s trvalým pobytem v obcích na území kraje nebo vojenském újezdu v územním obvodu kraje,
- právo na samosprávu, to znamená samostatná působnost. [1, str. 136]

2. 1. 2. SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST

Do samostatné působnosti krajů patří zejména:

- ★ zpracování programu komplexního sociálně-ekonomického rozvoje kraje,
- ★ územně plánovací dokumentace kraje,
- ★ vytváření podmínek pro:
 - dopravní obslužnost kraje, respektive spolupráci s jinými kraji,
 - rozvoj sociální péče,
 - zřizuje a spravuje zařízení sociální péče a ústavy sociální péče s diagnostickou službou,
 - rozhoduje o přijetí a ukončení pobytu v těchto zařízeních, přemístění do jiných ústavů, které kraj spravuje,
 - rozhoduje o výši úhrady za služby v těchto zařízeních (od občanů),
 - ochranu a rozvoj zdravých životních podmínek:
 - koncepce odpadového hospodářství kraje,
 - vypracování prognózy a koncepce strategie ochrany přírody na území kraje,
- ★ spolupráce a zajišťování ekologické výchovy a vzdělání, aktivní formy výchovy, osvěty a získávání informací, a to prostřednictvím státních i nestátních organizací,
- ★ zajištění informovanosti o stavu životního prostředí,
- ★ výchova a vzdělání (kraj v samostatné působnosti zřizuje a ruší různá školská zařízení, speciální školy, jazykové školy, základní umělecké školy a dětské domovy, plavecké školy, zařízení výchovného poradenství atd.),

- ★ přispívá finančními prostředky školám a školským zařízením, které zřizuje na krytí neinvestičních nákladů – mzdových prostředků, učebnic, školních pomůcek a potřeb jinak hrazených státem, může poskytovat dotace soukromým školám,
- ★ zdravotnictví,
- ★ zřizuje a spravuje protialkoholní záchytné stanice,
- ★ kulturní rozvoj,
- ★ koncepce rozvoje státní památkové péče v kraji – musí být v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v ČR,
- ★ informace,
- ★ ochrana veřejného pořádku.

Kraj má právo hospodařit se svým majetkem. Může zřizovat své veřejnoprávní neziskové organizace a obchodní společnosti, vkládat do nich svůj majetek. Může přijímat úvěr, půjčky (v současné době toto právo není zákonem omežováno, zatím není regulace dluhu). Může ručit svým majetkem, může převzít ručitelský závazek svých organizací v mezích ustanovení zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Rozhoduje o bezúplatném postoupení pohledávek. Rozhoduje o emisi vlastních obligací¹. Rozhoduje o stanovení majetkových účastí na podnikání jiných subjektů. Rozhoduje o zřizování věcného břemene. O většině rozhodnutí rozhoduje zastupitelstvo kraje svým usnesením.

V rámci samostatné působnosti je kraj oprávněn vydávat obecně závazné vyhlášky kraje. Pod samostatnou působnost kraje patří spolupráce kraje s obcemi – kraj však nesmí zasahovat do samostatné působnosti obcí. Nemůže být členem svazku obcí. Může spolupracovat s jinými kraji na základě písemné smlouvy. Zákonem jsou ale vymezeny náležitosti:

1. pro splnění úkolu, například zabezpečení regionálních veřejných statků,
2. společného zakládání právnických osob.

Smlouvy musí být vždy v písemné formě a musí splňovat obecné náležitosti.

Smlouva musí být schválena příslušnými zastupitelstvy krajů. Kraj se také může zúčastnit i mezinárodní spolupráce, může vstupovat do regionálních seskupení se

¹ Dluhopisy představují velmi rozšířený druh cenných papírů.

zahraničními partnery. Kraj ale nemůže být členem občanského sdružení.

[1, str. 141 - 142]

Dozor nad výkonem samostatné působnosti kraje (samosprávou):

- ⤴ vykonává ministerstvo vnitra – to zajišťuje kontrolu nad dodržováním zákonosti, souladu obecně závazných vyhlášek kraje se zákony,
- ⤴ nesmí omezovat samostatnou působnost kraje.

[1, str. 136 - 137]

2. 1. 3. PŘENESENÁ PŮSOBNOST

Rozsah přenesené působnosti je poměrně rozsáhlý a vyplývá ze zákona o krajích a dalších zákonů. Jedná se například o:

- školství (kraj například rozhoduje o osvobození žáků docházet do školy, uděluje různé výjimky pro přijímání studentů na střední školy, uděluje souhlas ke slučování škol, jmenuje a odvolává ředitele, kontroluje využití přidělovaných finančních prostředků),
- památková péče (zajišťuje péči o některé národní kulturní památky a zajišťuje plnění úkolů na úseku státní památkové péče podle pověření ministerstvem kultury),
- sociální péče (řídí a kontroluje výkon státní správy v sociálním zabezpečení, vykonává dozor nad poskytováním sociálních služeb organizacemi a občany),
- zdravotnictví (zřizuje a spravuje zdravotnickou záchrannou službu, řídí krajskou hygienickou službu, řídí vybrané nemocnice, zajišťuje protidrogovou politiku na svém území),
- územní plánování a stavební řád (pořizuje územně plánovací podklady),
- péče o lesy (schvaluje zpracované plány pro lesy, povoluje jejich změny, ustanovuje lesní stráž ve svém kraji),
- péče o vody (vyjadřuje se ke stavbám, pokud ovlivňují nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami a ochranu vod proti povodním),
- pozemní komunikace (projednává přestupky a správní delikty),
- silniční doprava
- odpady (uděluje oprávnění pro nakládání s nebezpečnými odpady),

- životní prostředí (dbá o ochranu přírody, krajiny, o ochranu životního prostředí),
- rybářství (zajišťuje dozor nad plněním právních předpisů).

V rámci přenesené působnosti kraj vydává nařízení kraje. Dozor nad výkonem přenesené působnosti (svěřený výkon státní správy):

- přísluší věcně příslušným ministerstvům a ústředním správním úřadům,
- kontrola se zaměřuje na soulad nařízení kraje se zákony. [1, str. 138 - 141]

2. 2. OBEC

V České republice tvoří místní samosprávu tzv. základní územní samosprávné celky – obce.

Definice obce podle zákona o obcích zní: obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

[7, § 1, 2, 3]

V zákoně jsou rozdělovány obce do těchto kategorií:

- obec, která není městem,
- městyse²,
- město (má nejméně 3 000 obyvatel),
- obec s pověřenými obecními úřady nebo obce s rozšířenou působností,
- statutární město³,
- hlavní město Praha (je členěno na městské obvody). [1, str. 120]

2. 2. 1. POSTAVENÍ OBCE

Z Ústavy ČR a zákona o obcích vyplývá kromě postavení obce jako základního územního samosprávného celku i postavení obce jako veřejnoprávní korporace,

² Typ obce velikostně a významově stojící mezi městem a vsí.

³ V ČR je statutárním městem město, které má právo si svoji správu organizovat podle základní městské vyhlášky, která se označuje jako statut města.

kteřá vlastní majetek, hospodařív podle vlastního rozpočtu, v právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající. Vytyčení rámce místní samosprávy se nazývá působností obce. Působnost obce je vymezený okruh společenských vztahů, předmět, obsah a rozsah činností, kde je obec zmocněna k realizování svých pravomocí a právních působností. U všech druhů obcí, respektive měst, je rozhodující samostatná působnost, která je odrazem samosprávné funkce územní samosprávy. Pro ČR je typická rozdrobenost obcí, po roce 1990 došlo v mnoha případech k rozdělení tzv. střediskových obcí. Zatímco ke konci roku 1989 bylo v ČR 3 527 obcí s vlastním národním výborem, k 1. 1. 2001 to bylo 6 258 obcí s převahou obcí s malým počtem obyvatel. Tato velikostní struktura obcí v ČR je v rozporu s centralizačními tendencemi ve většině zemí Evropské unie, které jsou ovlivněny především ekonomickými důvody. [1, str. 121]

Obec má danou dvojí působnost:

- samostatnou působnost,
- přenesenou působnost.

Obec je veřejnoprávní korporace. Jako základní územní samosprávný celek se rozkládá na jednom nebo několika katastrálních územích. Podle katastrálních území se člení na části. Zákon o obcích umožňuje, že obce se mohou slučovat nebo rozdělovat na základě výsledků místního referenda⁴. Každá obec v ČR je začleněna do správního obvodu okresu a do územního obvodu vyššího územního samosprávního celku – kraje – tzn. z hlediska jejího území, nikoliv samostatné působnosti, kdy je suverénní a nepodléhá kraji. [1, str. 120]

2. 2. 2. SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST

Samostatná působnost obce zahrnuje záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce. Obec plní samostatnou působnost ve věcech, o kterých může rozhodovat samostatně. Obec v rozsahu samostatné působnosti zajišťuje mnohé druhy veřejných statků. Obec tak ve svém územním obvodu pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jedná se o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací,

⁴ Jedná se o rozhodnutí všech obyvatel v otázkách zákonodárných nebo výkonných.

výchovy a vzdělávání či ochrany veřejného pořádku. Obec může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce, pokud nestanoví zákon jinak. Samostatná působnost se u žádné obce neliší, je u všech obcí stejná, bez ohledu na velikost obce.

2. 2. 3. PŘENESENÁ PŮSOBNOST

Přenesená působnost obce znamená, že obec se při výkonu své činnosti musí řídit zákony a právními předpisy, usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů. Rozsah přenesené působnosti se u jednotlivých obcí odlišuje. Zákon stanovuje, jaké územní celky budou provádět přenesenou působnost a do jaké míry. Přenesená působnost je vykonávána:

- v základním rozsahu – vykonávají orgány obce na území své obce jako správního obvodu,
- v rozsahu pověřeného obecního úřadu, který vykonává přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem,
- v rozsahu obecního úřadu s rozšířenou působností, který také vykonává přenesenou působnost ve správním obvodu určeném zvláštním prováděcím právním předpisem. [3, str. 31]

3. VEŘEJNÉ FINANCE

Články územní samosprávy mají finanční systém, který tvoří územní rozpočet a mimorozpočtové fondy. Jedná se o úroveň municipální – jak na úrovni krajů, tak na úrovni obcí. Územní rozpočty obcí a vyšších stupňů územní samosprávy, tvoří část rozpočtové soustavy ČR.

3. 1. POJETÍ VEŘEJNÝCH FINANCÍ

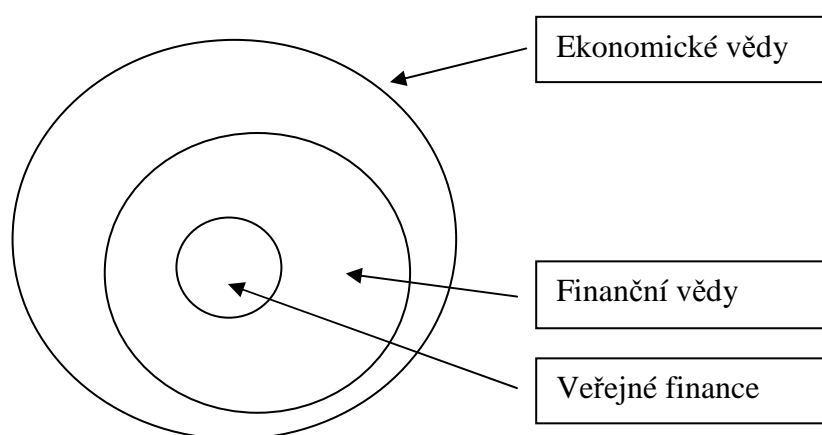
Termínem veřejné finance označujeme specifické finanční vztahy a operace, které probíhají v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy a mezi ostatními subjekty, tj. občany, domácnostmi, firmami, neziskovými organizacemi. Začátkem 20. století byly užívány spíše pojmy „státní finance“ a „municipální (nebo místní) finance“. K důležitým prvkům veřejných financí patří veřejné výdaje, veřejné příjmy a zejména daně. Z těchto prvků jsou odvozeny podstatné pojmy – deficit, veřejný dluh, rozpočtový proces, rozpočtová a fiskální

politika. K nejčastějším příčinám vzniku veřejných financí můžeme zařadit obtíže ekonomických mechanismů zabezpečit efektivní a spravedlivé rozdělení vzácných zdrojů. Příčinou rozvoje veřejného financování je snaha korigovat nedostatky ekonomických rozhodnutí, realizovaných standardními ekonomickými mechanismy, cestou státních zásahů, uskutečňovaných fiskálními nástroji, tj. veřejnými příjmy a veřejnými výdaji.

Finanční vztahy a operace, které probíhají v rámci veřejných financí, se zakládají na principech nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Ve srovnání s ostatními finančními vztahy, odehrávajícími se v rámci běžných obchodních, úvěrových nebo pojistných transakcí, kde platí princip „něco za něco“, se projevují ve veřejných financích určitá specifika. V rámci veřejných financí ale tato zásada neplatí. Jednotlivec je donucen přispívat do společného „měšce“ státních nebo místních autorit, aniž by měl zaručeno, že obdrží zpět adekvátní objem veřejných statků či transferů⁵. Nelze-li zaručit návratnost a ekvivalenci⁶, pak nezbyvá, než využití donucovací pravomoci státu a v rámci zákonů a fiskálního systému donutit ekonomické subjekty k nedobrovolnému přispívání do státní (nebo obecní) pokladny. [5, str. 10 - 18]

Pojem veřejné finance zahrnuje nejen praktickou činnost veřejné správy, ale také vědeckou disciplínu.

Postavení veřejných financí v systému ekonomických věd

Zdroj: [5, str. 20]

⁵ Jedná se o platby vlády jiným subjektům.

⁶ Obecně znamená rovnocennost, stejnou platnost.

Předmětem zjišťování teorie veřejných financí je mechanismus fungování veřejných financí. Veřejné finance jsou podsystémem finančních věd, který se zabývá rozborem mechanismu dosahování veřejných prostředků, způsoby jejich alokace a redistribuce a tím související finanční analýzou toků v soustavě veřejných rozpočtů. Výstupem této analýzy je zkoumání rozpočtové bilance, analýza veřejného dluhu a dopadů finančního hospodaření státu na ekonomiku.

3. 2. FUNKCE VEŘEJNÝCH FINANCÍ

Veřejné finance jsou nástrojem veřejných politik k realizaci jejich cílů. Z tohoto hlediska plní veřejné finance ve vztahu k veřejným politikám praktické funkce:

- alokační,
- redistribuční,
- stabilizační.

Obsahem alokační funkce jsou činnosti, které souvisí s produkcí, zabezpečováním a financováním veřejných statků a veřejných služeb. Ve vztahu k veřejným politikám je řešena otázka produkce jakých veřejných statků a v jakém množství má být kryta ze soustavy veřejných rozpočtů. Určujícím kritériem při řešení dané otázky je kritérium efektivnosti.

Obsahem redistribuční funkce je otázka přerozdělování. Ve vztahu k cílovým skupinám jsou řešeny otázky, kterým skupinám a v jakém množství mají být odebrány zdroje a komu mají být získané zdroje prostřednictvím soustavy veřejných rozpočtů redistribuovány. Určujícím kritériem pro řešení těchto otázek je kritérium distribuční spravedlnosti.

Obsahem stabilizační funkce je použití veřejných financí (příjmové a výdajové stránky) k ovlivňování dynamiky hospodářského růstu. Měřítkem při řešení otázky je stabilita ekonomiky – stupeň dosahování programových cílů vlády.

Rozsah těchto funkcí se opírá o normativní teorie. Obecně platí, že sociálně orientované vlády kladou důraz na rozsáhlou alokační funkci, a to se projevuje v rozsáhlém poskytování veřejných statků a veřejných služeb. [5, str. 19]

Veřejné finance z hlediska vědní disciplíny plní funkci explanační a prakticko-hospodářskou. Podstatou explanační funkce je tvorba výpovědí o všech jevech, které patří do oblasti zkoumání veřejných financí, jako jsou např. veřejné příjmy, veřejné výdaje, veřejné rozpočty. Prakticko-hospodářská funkce veřejných financí

znamená, že teorie veřejných financí plní roli nástroje hospodářské politiky. Teorie veřejných financí v tomto ohledu „předbíhá“ realitu a dává návody na její změny. Praxe veřejných financí tato vystupuje jako „zadavatel“ problémů pro teorii veřejných financí. [5, str. 21]

3. 3. VEŘEJNÝ SEKTOR

Veřejné finance jsou pojmem sloužícím k označení čistě finančních operací, vztahů a nástrojů realizace činností jako jsou veřejné zabezpečení veřejných statků, poskytování transferů nebo podněcování subjektů k určitému chování. Veřejný sektor slouží k označení určité části národního hospodářství. Vztah mezi veřejnými financemi a veřejným sektorem je vztahem celku a části, systému a subsystému. Charakteristickým rysem institucí a organizací veřejného sektoru je jejich částečné nebo úplné financování z veřejných prostředků a napojení na fiskální systém. Veřejným sektorem je oblast společnosti, která se nachází ve veřejném vlastnictví, rozhoduje se v ní veřejnou volbou a probíhá v ní veřejná kontrola. Účelem veřejného sektoru je naplňování veřejného zájmu a správa věcí veřejných. Instituce veřejného sektoru jsou buď částečně, nebo zcela financovány z veřejného rozpočtu. Ke své činnosti potřebuje veřejný sektor produkční a hlavně finanční zdroje, které získává ze soustavy veřejných rozpočtů. Veřejný sektor funguje v pluralitních demokraciích v rámci smíšené ekonomiky, kdy vedle sebe existuje soukromý a veřejný sektor. Existují různé ukazatele rozsahu veřejného sektoru. Jedním z nich je např. podíl veřejných výdajů na HDP (v procentech). Tento ukazatel relativně spolehlivě vypovídá o tom, v jaké míře zasahuje veřejný sektor do ekonomiky, do chodu společnosti. Znakem při rozhodování o velikosti veřejného sektoru je efektivnost jeho fungování. [5, str. 22 - 24]

4. PROSTOROVÉ ASPEKTY VEŘEJNÝCH FINANCÍ

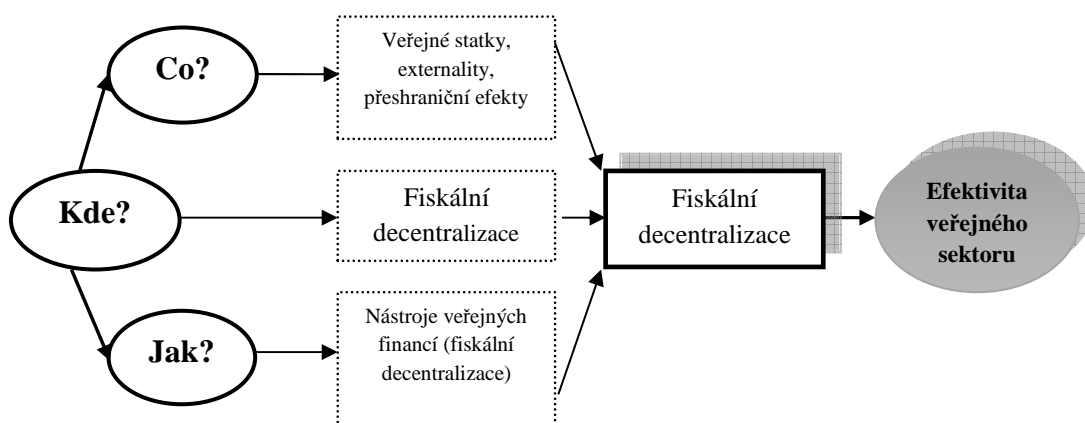
Prostorový aspekt je jedním z nejdůležitějších aspektů, který ovlivňuje efektivní alokaci, redistribuci a stabilizaci veřejných financí. Prostorový aspekt (lokace) veřejných financí tvoří základní článek fiskální decentralizace a následně existenci a podobu tzv. místních financí.

Veřejné finance a veřejný sektor jsou nedílnou součástí ekonomiky. To potvrzuje rostoucí podíl výdajů veřejného sektoru na vyprodukovaném HDP či

jiném ukazateli národního bohatství. Jako soukromý sektor řeší veřejný sektor hlavní otázku efektivní alokace a redistribuce zdrojů. Veřejný sektor však díky zvláštnostem (tržní selhání, veřejné statky) nemůže využít samoregulujícího tržního a cenového mechanismu. Veřejný sektor proto využívá jiné faktory, které by nastolily optimální stav. Jedním z řešení je použití prostorového aspektu – lokace, která silně usměrňuje efektivní alokaci veřejných financí a optimalizaci veřejného sektoru. Na specifika veřejného prostoru se ptáme na základní otázky:

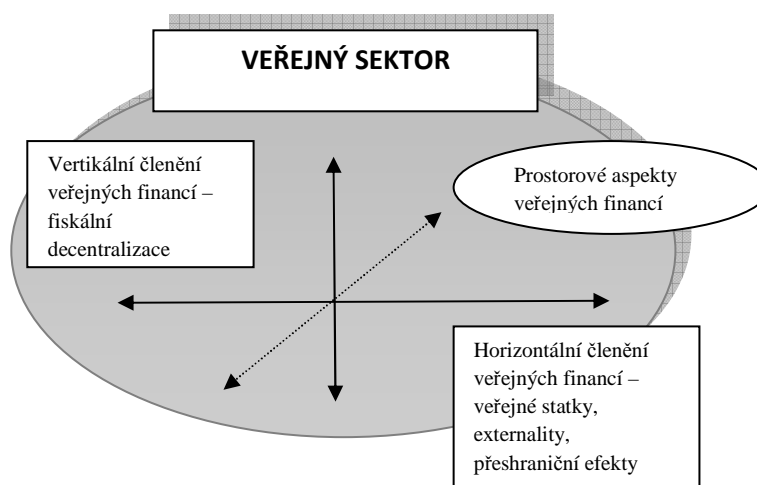
- Kde budou veřejné finance alokovány (redistribuovány)?
- Co bude veřejný sektor poskytovat?
- Jak bude alokace (redistribuce) provedena?

Prostorové aspekty veřejných financí

Zdroj: [5, str. 201]

Prostorové aspekty jako determinanty veřejných financí a veřejného sektoru

Zdroj: [5, str. 201]

Prostorový aspekt je základním předpokladem tzv. prostorové ekonomiky, která představuje veřejný sektor, ve kterém je prostorový aspekt rozhodujícím faktorem ovlivňující efektivní, paretooptimální alokaci veřejných statků a veřejných financí. Prostorový aspekt nabývá podoby lokace, mobility, výnosů z rozsahu, externalit a přeshraničních efektů.

4. 1. FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE

Fiskální decentralizace⁷ je velice často chápána jako prostředek dosažení efektivnosti a optimalizace veřejného sektoru. Ale hlavně by to měl být myšlenkový postoj a přesvědčení, že posilováním samostatnosti a odpovědnosti nižších vládních úrovní lze dosáhnout vyšší efektivnosti a transparentnosti veřejného sektoru. V první řadě také musíme odlišit rozdílnost pojmů decentralizace a dekoncentrace. Decentralizace je obecně označována za transfer pravomoci a odpovědnosti za provádění veřejných funkcí z úrovně centrální vlády na nižší vládní úroveň či soukromý sektor. Dekoncentrace ponechává původní míru centralizace, ale požadované veřejné statky jsou na nižších vládních úrovních poskytovány dekoncentrovanými pracovišti ústřední vlády. Centrální vláda může poskytováním veřejných statků také pověřit vládu nižší úrovně, ale ponechává si kontrolu nad velikostí a kvalitou poskytovaného statku, jedná se o přenesenou působnost. Decentralizace podporuje samostatnost nižších vlád, dekoncentrace nikoliv. Fiskální decentralizace je vedle politické, administrativní, či tržní decentralizace jedním z jejich druhů.

Jádrem fiskální decentralizace je finanční odpovědnost za rozhodování a poskytování veřejných statků a za zajišťování zdrojů nutných k pokrytí veřejných služeb. Aby lokální vlády mohly efektivně vykonávat decentralizaci, musí disponovat adekvátními příjmy, buď v podobě daňových příjmů, nebo transferů z jiné vládní úrovně. Pro praktické a úspěšné uskutečnění fiskální decentralizace je nutné předem:

- zajistit ústavní, legislativní a regulační rámec decentralizace,

⁷ Jedná se o přesunování funkcí a kompetencí z orgánů vyšších na orgány nižší nebo na organizační jednotky (např. na územní jednotky veřejné správy).

- jasně definovat funkce jednotlivých vládních úrovní, tzn. nastavení výdajových pramencí a velikosti jednotlivých druhů výdajů,
- jasně určit následné finanční toky nutné ke splnění funkcí jednotlivých vládních úrovní, tzn. určení velikosti příjmů, spolu s definováním používaných instrumentů decentralizace (dluhové, daňové a dotace),
- zajistit informační a kontrolní systém založený na transparentních postupech, průběžném monitorování výkonů vládních úrovní a auditu,
- vytvořit takový politický mechanismus, ve kterém mohou rezidenti vyjadřovat své upřednostnění.

4. 1. 1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE

Teoretická východiska fiskální decentralizace představují ideologické základy a myšlenkové proudy, na kterých je založena tzv. prostorová ekonomika. Prostorový aspekt je základním předpokladem prostorové ekonomiky. Teoretická východiska pro fiskální decentralizace můžeme najít v normativní ekonomii.

Tiebout⁸ přišel s novou metodou, tvořenou modelem, který řešil a i nadále řeší problém odhalení spotřebitelských preferencí veřejných statků. Jeho metoda odhalování preferencí je založena na fungování prostorové ekonomiky. Na lokální vládní úrovni podle Tieboutu operují místní vlády, komunity, které mají danou strukturu příjmů a výdajů. Spotřebitel je mobilní a tak si vybere komunitu, která nejlépe uspokojí jeho preference. Alokaci veřejných statků zajišťuje tzv. „manažer města“. Tak jako u tržního mechanismu, je nutné vědět, jaké jsou náklady mobility – náklady způsobené prostorovým aspektem, které ovlivňují optimální řešení.

Oates⁹ popisuje, jaký přínos decentralizace lokálního veřejného sektoru přináší, tzn., jaké ztráty vznikají v důsledku centralizace veřejného sektoru. Prostorový aspekt je zde nepřehlédnutelný. Jedná se o prostor, který významně determinuje rozdílné potřeby a preference spotřebitelů veřejných statků. Podle Oatese ztráty z centralizace závisí na rozsahu poptávek a cenové elasticitě poptávkových křivek.

⁸ Charles Mills Tiebout (1924 – 1968) - ekonom

⁹ W. E. Oates – významný ekonom

Tento decentralizační teorém vysvětluje poskytování jednoho druhu veřejného statku, ve skutečnosti ale musí místní vláda poskytovat několik veřejných statků najednou.

Jedním ze základních důvodů, které hovoří pro a vysvětluje fiskální decentralizaci je Branan-Buchananova decentralizační hypotéza, známá také jako Leviathanova hypotéza. Brennan a Buchanan v ní označují veřejný sektor, tzn. působení státu v ekonomice, jako Leviathana. Jedná se tedy o subjekt, který se snaží na úkor občanů maximalizovat svou moc a příjmy tím, že prosazuje své monopolní postavení, především svou pravomoc zdanění. Fiskální decentralizace se stává nástrojem, který může tohoto Leviathana „zkrotit“ a tím fiskální decentralizace může sloužit jako nástroj dosažení optimální velikosti veřejného sektoru. K omezení Leviathana by z těchto důvodů měla sloužit fiskální omezení, která by nahradila omezení politická. Fiskální omezení by měla omezovat a odpovídajícím způsobem řídit donucovací moc vlády. Ve skutečnosti se často stává, že fiskální omezení nejsou občany vnímána či využívána v dostatečné intenzitě.

[5, str. 203 -214]

4. 1. 2. PROSTOROVÝ ASPEKT FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE

Prostorový aspekt lze označit za determinující faktor fiskální decentralizace. Prostorový aspekt ovlivňuje alokační funkci fiskální decentralizace nepřímo, a to působením na následující vybrané faktory, které jsou pro efektivní alokaci veřejných prostředků rozhodující. Jedná se o:

- různorodost a lokální informační výhoda,
- výnosy z rozsahu,
- přeshraniční efekty – externality.

Aspekt různorodost a lokální informační výhoda se přímo vztahuje k Oatsovu decentralizačnímu teorému. Jde o diverzitu preferencí poskytovaných veřejných statků v daném regionu či státu. Je-li diverzita preferencí poskytování jednotlivých veřejných statků v jednotlivých regionech či státech vysoká, pak je efektivnější decentralizované poskytování těchto veřejných statků. Naopak při nízké diverzitě preferencí uživatelů veřejných služeb je efektivnější centralizované poskytování těchto služeb. Centrální vláda se může rozhodnout, zda pro různé regiony bude poskytovat různý objem veřejných statků. Toto rozhodnutí však předpokládá další

dodatečné náklady na zjištění lokálních preferencí, které zvyšují cenu poskytovaného statku. Tyto informace má lokální vláda k dispozici, nebo je většinou schopna je získat za menší náklady – lokální vláda má informační výhodu. Tato výhoda je však do značné míry určena podobou struktury veřejné správy a samosprávy. V případě, že se jedná o smíšený model, kdy místní samospráva vykonává v přenesené působnosti určité kompetence centrální vlády, mohou být náklady na získávání informací o preferencích uživatelů nízké a informační výhoda lokální vlády snížena na minimum. V případě naprostého odlišení státní správy a samosprávy, či vysokého stupně samostatnosti lokální vlády jsou tyto náklady vysoké. Ve prospěch centralizovaného poskytování veřejných statků hrají výnosy z rozsahu. Centralizované poskytování veřejných statků umožňuje poskytující instituci využívat své zdroje na větším území a pro více osob – marginální náklady jsou tak většinou o dost nižší než u decentralizovaného poskytování, kdy je možnost využití těchto zdrojů menší. V případě centralizovaného poskytování veřejných služeb vzniká ztráta blahobytu lokálních uživatelů veřejných služeb. Avšak při centralizovaném poskytování veřejných služeb jsou díky výnosům z rozsahu nižší marginální náklady na jejich poskytování. Uživatel tak může zaplatit nižší uživatelský poplatek. Vzniká mu tedy uživatelský přebytek. Ve výsledku je rozhodující, zda u uživatele převáží ztráty blahobytu způsobené poskytováním nižšího/vyššího než optimálního množství veřejného statku, či jeho spotřebitelský přebytek způsobený nižší cenou poskytovaného statku. V případě, že ztráty z blahobytu budou větší než výnosy z rozsahu, platí:

- pokud ztráta blahobytu lokálních uživatelů veřejných služeb bude větší než uživatelský přebytek, vhodnějším nástrojem pro alokaci veřejných prostředků bude její decentralizace,
- pokud ztráta blahobytu lokálních uživatelů veřejných služeb bude menší než uživatelský přebytek, bude efektivnějším nástrojem centralizace alokační funkce rozpočtových prostředků.

Výsledek je závislý především na diverzitě preferencí lokálních uživatelů, v případě vysokého stupně rozmanitosti preferencí je plocha ztráty blahobytu vyšší než uživatelský přebytek – výnosy z rozsahu. Při vysokém stupni diverzity preferencí nejsou výnosy z rozsahu pro spotřebitele určující. [5, str. 215-218]

4. 1. 3. REGULATORNÍ A VÝDAJOVÉ NÁSTROJE FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE

K zajištění ústavního, legislativního a regulatorní rámce decentralizace slouží kodifikace formálních pravidel. Pravidla by měla být zakotvena v:

- ústavě – zakotvení práv a povinností všech vládních úrovní, úkoly klíčových institucí na jednotlivých úrovních a okolnosti, za kterých mohou být tyto instituce založeny či změněny,
- zákonech – upřesnění parametrů mezivládního systému a zpřesnění institucionální struktury lokální vlády,
- řadě regulací spojených s každým zákonem, které ve své podstatě představují výklad těchto zákonů a upřesňují měřítko vztahující se k výkonu jednotlivých funkcí.

Jestliže je pozornost zaměřena na lokální vládu, ve vztahu k ní by měl legislativní rámec obsahovat:

- klasifikaci lokální vlády v rámci celkové vládní struktury a její deklaraci v ústavě,
- definici organizační struktury lokální vlády, její funkce a odpovědnosti,
- vyjmenování operační pravomoci, úřadů, procedur a omezení politické moci,
- určení stupně samostatnosti vlastní politiky a administrativy,
- definování daňové a úvěrové pravomoci lokální vlády,
- stanovení rozpočtového a výdajového managementu, účetních postupů, způsobu auditu a ohlašovací povinnosti,
- popis mechanismu politické participace¹⁰ občanů.

Určení výdajů na jednotlivých vládních úrovních (stupeň alokace) odráží rozdělení funkcí veřejných financí, které by tyto vládní úrovně měly vykonávat. Rozlišení vládní úrovně vhodné pro výkon dané funkce vychází z teoretického rozdělení funkcí veřejných financí – stabilizační a redistribuční funkce je tradičně připisována centrální vládní úrovni, alokační funkce může být předmětem decentralizace. Provádění alokačních rozhodnutí o veřejných statcích na konkrétní vládní úrovni závisí na druhu veřejného statku a jeho alokaci.

¹⁰ Účast, podílení se.

Jasně definování výdajového určení je důležité pro zvyšování důvěryhodnosti a průhlednosti veřejného sektoru a pro snižování duplicit pravomocí. Jasně určení výdajových pravomocí vede u jednotlivých vládních úrovní ke zjištění vlastního stupně samostatnosti při alokaci výdajů.

4. 1. 4. PŘÍJMOVÉ NÁSTROJE FISKÁLNÍ DECENTRALIZACE

Odvození příjmů pro jednotlivé vládní úrovně je předmětem častých sporů. Nastavení finančních toků by mělo logicky reflektovat výdajové určení, jelikož základem úspěšné aplikace fiskální decentralizace je optimální a přesné určení odpovědnosti za příjmy a výdaje jednotlivých vládních úrovní. Jsou-li příjmy nižší než výdaje, vlády se dostávají do deficitů, které mohou přerůst až v celonárodní záležitost. Při příjmovém určení lze využít tři druhy nástrojů: daňové, dluhové a dotace.

Daňové nástroje zajištění příjmů

Vhodné použití daňových nástrojů by mělo respektovat zákonitosti daňové politiky, především řešení problému daňové efektivity a incidence. Efektivnost daní znamená, že daně jsou nenákladné na výběr a správu, a jsou rentabilní.

Při použití daňových nástrojů je nutno přihlídnout k těmto aspektům:

- fiskální potřebě – daňové nástroje by měly být určeny vládním úrovním, které nesou odpovědnost za poskytování veřejných statků,
- efektivnost vnitřního společného trhu – jedná se o nekoordinované použití daňových nástrojů, které bude s velkou pravděpodobností způsobovat distorzi na trhu mobilních výrobních faktorů,
- národní rovnosti – rezidenti v odlišných regionech by měly mít stejný podíl na funkci společenského blahobytu,
- administrativním nákladům, kdy může decentralizace administrativy zvyšovat náklady na výběr daní.

Centrální vláda¹¹ by měla spravovat vysoce progresivní příjmové daně a daně korporací. Nižší vládní úrovně by měly mít v kompetenci daňové výnosy

¹¹ Jinými slovy se jedná o státní rozpočet.

z nemobilních základů. Podle Oatse by výrazně progresivní daně na lokální úrovni způsobily vystěhování více zdaněných subjektů (u příjmových daní), u spotřebních daní by mohlo dojít k exportu místních daní do jiných pravomocí. Decentralizované vládní úrovně by se měly zaměřit na zdanění nemobilních ekonomických základů, např. půdy, na využití daní založených na rezidentech (ne na zdrojích) a na zdanění mobilních ekonomických základů ve smyslu užitkových poplatků. Brennan-Buchanana navrhuje, aby byly jako zdroj příjmů lokálních vlád použity majetkové daně či daň z hlavy. Tyto daně jsou minimálně distorzní a vzhledem k mobilitě rezidentů mohou sloužit jako stabilní zdroj příjmů místních rozpočtů.

Mnoho států z důvodu obtížného přiřazení daňových příjmů do kompetencí lokálních vlád přistupuje k systému sdílení daní. Sdílení daní představuje z hlediska lokální vlády substituci centrálního zdanění. Je to jedna z cest, jak využít centrálního zdanění bez toho, aby se lokálním vládám zcela odebrala výdajová pravomoc. Sdílení daní sice vede ke snížení nákladů při výběru a správě daní, nicméně neřeší závislost lokálních vlád na vládě centrální. Systém jako takový je neslučitelný s efektivním poskytováním veřejných statků. Za výhodu systému sdílení daní je považována jeho jednoduchost a záruka určitého jistého příjmu pro lokální vládu. Nevýhoda modelu spočívá hlavně v tom, že málo vystihuje vztah vzájemné efektivnosti a odpovědnosti na jednotlivých vládních úrovních a tím narušuje transparentnost fiskální decentralizace.

Dalším způsobem podílu na celostátně vybíraných daních je systém přírážek, který dovoluje subnárodním a lokálním vládám participovat společně s centrální vládou na jednom daňovém základu, tzn. existence systému přírážek k centrálně vybíraným a definovaným daním. Výhodou přírážek je, že i přestože dvě různé vládní úrovně zdaňují tentýž daňový základ, zůstávají jejich činnosti nezávislé. Limity přírážek jsou omezeny a určeny daňovou konkurencí mezi jednotlivými pravomocemi a potencialem mobilitou. V České republice byl systém přírážek užíván v období mezi světovými válkami a s největší pravděpodobností již užíván nebude. Pokud by používán byl, bylo by vhodné stanovit horní limity, které by přírážky nesměly překročit.

Dluhové nástroje zajištění příjmů

Dluhové nástroje zahrnují emisní dluhové cenné papíry (municipální dluhopisy), které jsou obchodovány na finančním trhu. Jedná se o speciální druhy dluhových cenných papírů, spadající pod dohled nezávislé organizace regulující a dohlížející nad celým finančním trhem. Použití dluhových instrumentů vyžaduje zavedení a fungování regulatorního rámce pro subnárodní vlády, transparentnost, vhodný informační systém, standardní účetní procedury, informovanost o závazcích subnárodních vlád a jejich schopnosti tyto závazky splácet. Tržní decentralizace je reprezentována privatizací a regulací, finanční decentralizace představuje především nezávislý a zdravý bankovní sektor a kapitálový trh.

Mezi základní přínosy a důvody přístupu na finanční trh patří:

- možnost financování kapitálových výdajů – pro financování dlouhodobých investic je výhodnější použití úvěrových financí než běžných dotací,
- vyrovnání nesrovnalostí v účelových výdajích a daňovém toku – v průběhu roku se může objevit časová rozdílnost mezi lokálními příjmy a výdaji, kterou lze vyřešit pomocí krátkodobého úvěru,
- posilování politické důvěryhodnosti – jednotlivé vládní úrovně a vlády jsou průběžně finančními institucemi monitorovány.

Pro nižší vládní úroveň existuje několik způsobů vstupu na finanční trh, z nichž nejefektivnější je přímý vstup. Ten jako jediný nabízí transparentní, tržně založený vztah a šanci na posílení tvrdých rozpočtových omezení. Dalším způsobem je např. vstup prostřednictvím veřejného zprostředkovatele či půjčkou od centrální vlády. Ten sice představuje jistotu půjčky, ale bývá často spojován s politickými tlaky.

Dotiční nástroje zajištění příjmů

Třetím nástrojem fiskální decentralizace jsou dotace. Dotace by měly plnit tři základní úlohy:

- internacionalizaci přeshraničních efektů,
- fiskální vyrovnání mezi pravomocemi,
- zdokonalení celkového daňového systému.

Hlavní důvody pro používání dotací jsou:

- tzv. fiskální propast – v případě existence „vertikální nerovnováhy“, příjmy jsou nižší, než výdajová odpovědnost,
- fiskální nerovnost – tzv. horizontální nerovnost pramenící z nestejných fiskálních kapacit, reflektující potřebu různých fiskálních kapacit,
- fiskální neefektivnost – pramenící z odlišných fiskálních kapacit,
- mezistátní přeshraniční efekty.

Dotace lze obecně rozdělit na:

- účelové,
- neúčelové.

Účelové dotace jsou poskytovány na splnění určitého účelu, tzn. jejich použití je přesně vymezeno. U příjemce vyvolávají substituční efekt. Podle Cullise a Jonese lze tvrdit, že účelové dotace jsou obecně efektivnější, na druhé straně tento druh dotací potlačuje rozhodovací samostatnost subjektů, které je přijímají. Stát používá dotace z důvodu zajištění určité veřejné služby. Oates doporučuje použít účelové dotace v případech, kdy užitky veřejných statků mají významné přeshraniční efekty či při podpoře spotřeby určitého veřejného statku.

Účelové dotace je možné členit na:

- dotace se spoluúčastí – centrální vláda poskytne předem stanovené procento z celkových výdajů,
- dotace bez spoluúčasti.

Další rozdělení účelových dotací je na:

- otevřené – neexistuje horní limit podílu či částky, se kterou by centrální vláda odmítla svoji účast,
- uzavřené – kdy tento limit existuje.

V České republice jsou poskytovány účelové dotace ze státního rozpočtu, ze státních účelových fondů a ostatních mimorozpočtových zdrojů ústřední vlády. Ze státního rozpočtu jsou poskytovány běžné a kapitálové dotace. Běžné dotace se dělí na účelové dotace určené např. na výkon státní správy, domy s pečovatelskou službou, dopravní obslužnost. Druhým typem běžných dotací jsou odvětvově vyrovnávací dotace určené např. na školství, ústavy soc. péče, hasičské sbory, sbory civilní obrany. Kapitálové dotace slouží na financování konkrétních investic.

Dotace ze státních účelových fondů jsou většinou přísně účelové a jsou udělovány na základě podmínek vymezených správcem účelového fondu. Nejčastěji se jedná o dotace ze Státního fondu životního prostředí.

Neúčelové dotace jsou poskytovány bez specifického účelu. U příjemce vyvolávají důchodový efekt. Jedním z hlavních důvodů pro zavedení neúčelových dotací je vyrovnání fiskální rovnosti a vyrovnání fiskální kapacity v jednotlivých jurisdikcích¹². Neúčelové dotace však nemají být nástrojem k provádění redistribuce příjmů mezi obyvatelstvem. Neúčelové dotace by měly být poskytovány podle určité rovnice pro vyrovnávání příjmů chudších oblastí, tzn., že by měla být zajištěna horizontální fiskální rovnost. V České republice je poskytován jeden druh neúčelové dotace, tzv. územně vyrovnávací dotace, která je ze státního rozpočtu poskytována okresům s nižší fiskální kapacitou za účelem jejího vyrovnání.

K neúčelovým dotacím se vztahuje tzv. hypotéza závoje, která tvrdí, že neúčelové dotace jsou pouze jakýmsi závojem pro přímé snížení daňového zatížení občanů. Podle ní by mělo být jedno, zda jsou peníze poskytovány přímo do pokladen municipalit ve formě neúčelových dotací, nebo jsou o její velikost poměrně sníženy daně jednotlivých rezidentů. Díky fiskálnímu působení má zvýšení neúčelové dotace za následek větší růst veřejné spotřeby než snížení daní o poměrný podíl. Peníze určené občanům prostřednictvím neúčelových dotací vedou k růstu veřejné spotřeby a tím i k růstu veřejného sektoru.

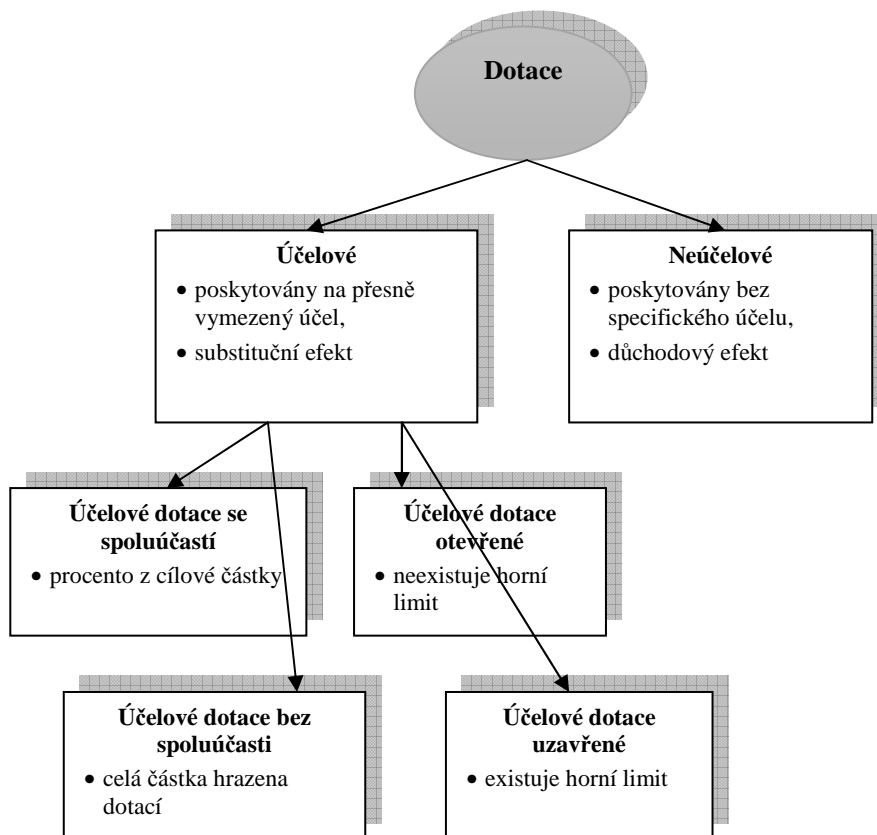
Obecně by měly být při stanovení dotací dodržovány předpoklady:

- dotace jsou objektivně a transparentně odvozovány, odvozování je založeno na předem stanovené rovnici, takže výše dotací není předmětem politického vyjednávání. Rovnice je rovněž transparentní, založená na důvěryhodných faktorech a co možná nejjednodušší,
- výše dotací by měla být kontinuálně stabilní, aby bylo nižším vládním úrovním umožněno provádět střednědobé rozpočtování. Současně by dotace měla obsahovat rezervu, která by jim a především střední vládě umožnila reagovat na možné výkyvy a sledovat tak cíle národní stabilizační politiky.

[5, str. 219-230]

¹² Je moc nalézat nebo stanovit právo, která je státem svěřena předem určeným orgánům různého druhu, aby ji vykonávaly jeho jménem a v mezích stanovených zákonem.

Rozdělení dotací

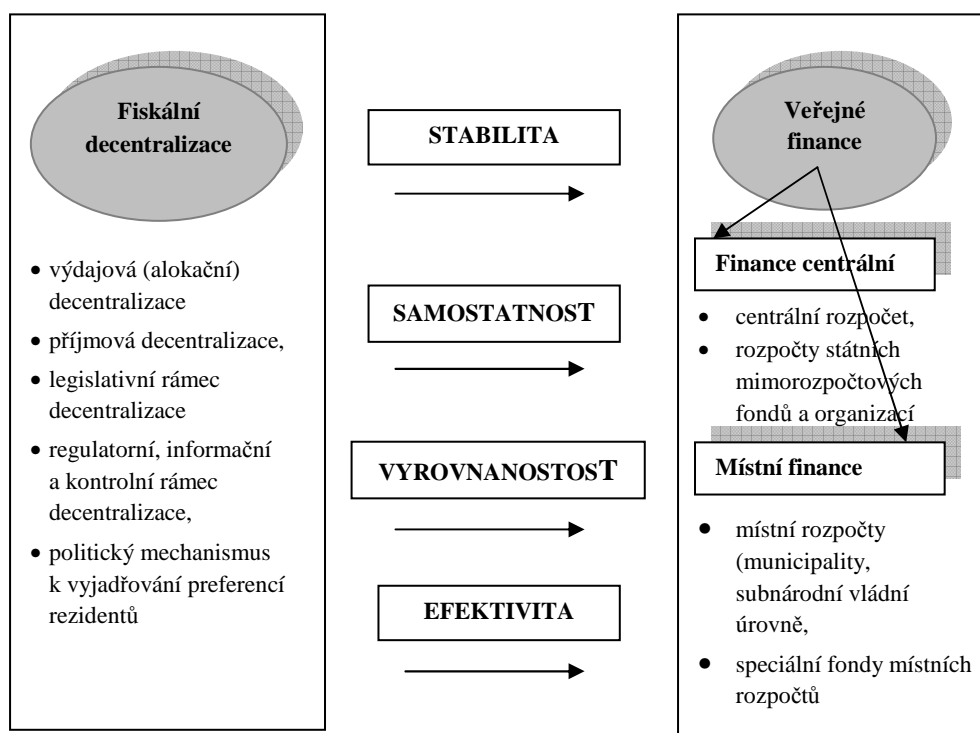
Zdroj: [5, str. 228]

5. MÍSTNÍ FINANCE A MÍSTNÍ ROZPOČTY

Místní finance jsou výsledkem praktické realizace fiskální decentralizace. Jedná se o veřejné finance, tzn. fiskální příjmy a výdaje, decentralizované na úroveň místní vlády. Do systému místních financí tak patří veškeré veřejné finance kromě financí centrální (federální či národní) vlády. Systém místních financí zahrnuje místní rozpočty (obce, municipality) a finance tzv. subnárodních vlád (státní rozpočty ve federacích, regiony, kraje, okresy atd.) V místních financích hraje prostorový aspekt rozhodující úlohu. Hlavním cílem místních financí je na decentralizované (regionální, lokální) úrovni zabezpečit optimální alokaci požadovaných veřejných statků. Propojenost a závislost vyrovnanosti a efektivního fungování místních financí a fiskální decentralizace je značný. Právě správná míra fiskální decentralizace určuje samostatnost a vyrovnanost místních financí. Místní finance jsou součástí veřejných financí. Systémová nestabilita místních financí může

dříve či později vyvolat nestabilitu celého systému veřejných financí. Stabilitu, samostatnost, celkovou vyrovnanost systému místních financí a následně i celkových veřejných financí ovlivňuje fiskální decentralizace. Vše pak působí na efektivitu veřejného sektoru. Vzájemnou propojenost fiskální decentralizace a místních financí ukazuje toto schéma:

Propojenost fiskální decentralizace a místních financí

Zdroj: [5, str. 233]

5. 1. PŘÍJMY OBCE

Příjmy obce zahrnují:

- daňové příjmy,
- příjmy organizací obcí,
- správní a místní poplatky,
- dotace ze státního rozpočtu,
- dotace ze státních fondů,
- kapitálové příjmy.

Daňové příjmy obce se dělí na příjmy:

1. z výlučných daní,
2. ze sdílených daní,
3. z motivační daně.

U výlučných daní výnos plyne výhradně do obecních rozpočtů. Jedná se o daň z příjmů právnických osob, kdy je poplatníkem sama obec, nebo o daň z nemovitostí. Výlučné daně představují přibližně 12,5 % příjmů obce.

Sdílené daně tvoří:

- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou podle zvláštní sazby,
- daň z příjmů právnických osob (mimo případ, kdy je poplatníkem obec sama),
- daň ze samostatné výdělečné činnosti,
- daň z přidané hodnoty.

Z hrubého výnosu uvedených daní obcím přísluší 20,59 %. Každá obec se v tomto objemu podílí stanoveným procentem daným vyhláškou Ministerstva financí České republiky, které je odvozeno z podílu počtu obyvatel dané obce na počtu obyvatel upraveného přepočítacím koeficientem podle velikostní kategorie obce. Sdílené daně představují cca 81 % příjmů obce.

U motivační daně obcím přísluší 30 % výnosu daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti podle trvalého bydliště podnikatelů. Motivační daň představuje cca 6,5 % příjmů obce.

Příjmy organizací obcí

Jedná se o příjmy, které mají organizace zřízené obcí. Patří mezi ně příspěvkové organizace, jejichž příjem obvykle příjmy obce zásadně nezvyšují a také obchodní organizace, které vlastní obec buď 100 %, nebo v nich má nižší podíl.

Správní poplatky a místní poplatky

Správní poplatky se vybírají za správní úkony.

Místní poplatky zahrnují:

- poplatek ze psů,

- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst,
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku.

Dotace ze státního rozpočtu

V současné době jsou v České republice obcím poskytovány následující dotace:

- Dotace schválené rozpočtovým zákonem (dotace, které musí být obcím poskytnuty, i když dochází k neplnění příjmů státního rozpočtu – jsou stabilním příjmem municipalit):
 - a) účelové dotace,
 - b) odvětvové vyrovnávací dotace,
 - c) územní vyrovnávací dotace,
 - d) návratné finanční výpomoci,
- Mimořádné dotace.

Dotace ze státních fondů

V České republice se poskytují obcím dotace ze státních účelových fondů.

Kapitálové příjmy

Jsou to příjmy z prodeje dlouhodobého majetku ve vlastnictví obcí. Např. z prodeje:

- pozemků,
- ostatních nemovitostí nebo jejich částí,
- ostatního dlouhodobého hmotného majetku,
- dlouhodobého nehmotného majetku,
- ostatního dlouhodobého nehmotného majetku,
- ostatní příjmy z dlouhodobého majetku.

Také sem patří ostatní kapitálové příjmy:

- přijaté dary na pořízení dlouhodobého majetku,
- přijaté příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku.

Pokud obec vlastní akcie obchodních podniků nebo má své obchodní podíly ve společnostech, může mít i další kapitálové příjmy:

- příjmy z prodeje akcií,
- příjmy z prodeje majetkových podílů.

5. 2. MÍSTNÍ ROZPOČTY

Místní rozpočty jsou hlavním nástrojem realizace funkcí místních financí. Místní rozpočty zahrnují rozpočty všech nižších vládních úrovní, tzn. municipalit (měst a obcí) a ostatních subnárodních vládních úrovní (regiony, okresy, kraje, státy ve federativním uspořádání státu).

Místní rozpočet tvoří příjmy a výdaje. Velikost a uspořádání příjmů pojednává o fiskální samostatnosti, velikost a struktura výdajů odráží výdajovou politiku konkrétní municipality. Místní rozpočet je jednak decentralizovaným peněžním fondem, ale i bilancí, která srovnává příjmy s výdaji.

Místní rozpočet může být sestaven jako:

- vyrovnaný, tzn. příjmy = výdaje,
- přebytkový, tzn. příjmy > výdaje,
- deficitní, tzn. příjmy < výdaje.

Vyrovnanost rozpočtu vyžaduje, aby příjmy byly vždy rovny výdajům. Jestliže je přebytkový rozpočet, jsou přebytkové zdroje investovány. V případě deficitního rozpočtu musí být deficit uhrazen některým z dluhových nástrojů, nebo finančními prostředky z minulých let.

5. 2. 1. BĚŽNÝ ROZPOČET

Jedním z dělení místního rozpočtu je rozpočet běžný. V tomto rozpočtu jsou příjmy a výdaje, které se vztahují k danému fiskálnímu roku, tzn. v případě každoročně sestavovaného rozpočtu je doba jejich splatnosti v rámci daného roku.

Běžný rozpočet má za úkol zajišťovat běžné funkce místních financí, tzn. služeb, které municipalita běžně či celoročně poskytuje svým rezidentům.

Položková struktura místního rozpočtu

MÍSTNÍ ROZPOČET	
Běžný rozpočet	
Příjmy	Výdaje
Daňové : - sdílené daně - svěřené daně - místní daně	Veřejný pořádek: - policie - hasiči
Nedaňové: - poplatky za služby - místní správní poplatky - ostatní (dary, příjmy z pronájmu atd.)	Veřejné služby: - místní správa, - zdravotnictví, - sociální péče, - vzdělání, - bydlení a komunální služby
Dotace – přijaté	Dotace - vyplacené
Zisk komunálních podniků	Ztráta komunálních podniků
Ostatní	Ostatní

Zdroj: Peková, J. Finance územní samosprávy, 1995 [5, str. 234]

5. 2. 2. KAPITÁLOVÝ ROZPOČET

Kapitálový rozpočet obsahuje příjmy a výdaje, kde jejich splatnost je delší než jeden fiskální rok. Zpravidla se jedná o investice a o způsob jejich financování.

MÍSTNÍ ROZPOČET	
Kapitálový rozpočet	
Příjmy	Výdaje
Z prodeje majetku: - movitého, - nemovitého, - kapitálového	Investice na: - hmotný a nehmotný majetek, - nemovitosti, - kapitálové investice
Dotace – přijaté	Dotace - vyplacené
Přijaté splátky dluhů a půjček	Splátky dluhů, vyplacené půjčky
Přebytek běžného rozpočtu	Deficit běžného rozpočtu

Zdroj: Peková, J. Finance územní samosprávy, 1995, [5, str. 235]

V kapitálovém rozpočtu se bilancují příjmy, které jsou určeny na financování investičních potřeb vztahující se často k období několika let, tzn. na krytí výdajů na investice, které se týkají delšího období než jeden rozpočtový rok, a které jsou z pohledu dané investice zpravidla jednorázové, neopakovatelné. Kapitálový rozpočet je vyrovnaný, jestliže se jeho výdaje rovnají jeho příjmům, jestliže jsou kapitálové výdaje větší, je deficitní, jsou-li kapitálové výdaje menší, je přebytkový. Většinou však chybějí nenávratné příjmy na financování investic v lokálním, respektive regionálním veřejném sektoru. Příjmy kapitálového rozpočtu se tudíž doplňují návratnými příjmy, které vyrovnávají bilanci kapitálového rozpočtu.

[3, str. 203-205]

Fiskální decentralizace má velký vliv na výsledné hospodaření místních rozpočtů. Předmětem decentralizace jsou hlavně daňové příjmy, nepřímo poté dotace. Daňové příjmy jsou tvořeny příjmy ze sdílených, svěřených a místních daní. Sdílené daně jsou celonárodně vybírané daně, jejichž příjem se podle určitého stupně decentralizace dělí mezi rozpočet centrální vlády a místní rozpočty. Naopak svěřené daně jsou celonárodně vybírané, ale jejich celý příjem je svěřený místním rozpočtům. Místní daně jsou v naprosté pravomoci místní vlády (předmět, způsob či velikost zdanění). Fiskální decentralizace nese hlavní podíl na podobě, struktuře a výsledku místních rozpočtů v případě, že daňové příjmy místních rozpočtů tvoří převážně příjmy ze sdílených daní, jak je tomu právě u nás, v ČR.

Míru fiskální závislosti místních rozpočtů a centralizaci veřejných financí dotváří poměr dotací. Jestliže je větší podíl dotací na příjmech místních rozpočtů, je větší stupeň závislosti na centrální vládě, tzn. tím větší je stupeň fiskální centralizace.

Procentní struktura příjmové strany místních rozpočtů ČR, 1993-2004 (%)

	1993	1996	1999	2002	2004
Daňové příjmy	39,5	45,0	44,4	47,8	46,7
Nedaňové příjmy	21,0	13,2	14,26	11,4	9,4
Kapitálové příjmy	6,5	4,5	18,5	5,6	4,5
Přijaté dotace	32,1	37,3	22,9	35,2	39,4
Ostatní	0,9	0,1	0,0	0,0	0,0
Celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: MF ČR (1999), [5, str. 236]

Vývoj a velikost místního dluhu je dalším ukazatelem velikosti a hlavně úspěšnosti fiskální (de)centralizace. Fiskální decentralizace by měla zavést finanční a fiskální odpovědnost místní vlády. Obecně lze říci, že čím větší je podíl fiskální decentralizace, tím je menší podíl zadlužení. Úspěšnost a efektivnost fiskální decentralizace lze analyzovat na základě velikosti a vývoje místního dluhu.

Fiskální decentralizace by měla vést k samostatným, vyrovnaným, efektivně a transparentně alokovaným místním rozpočtům. Fiskální decentralizace místních rozpočtů by měla být provedena:

- zvyšováním počtu svěřených daní,
- zvyšováním podílu místních rozpočtů na sdílených daních,
- posilováním daňové výtěžnosti místních daní,
- snižováním velikosti poměru dotací,
- zvyšováním odpovědnosti místní vlády za alokované prostředky.

[5, str. 233-236]

PRAKTICKÁ ČÁST

6. CHARAKTERISTIKA MĚSTA TRHOVÉ SVINY

6. 1. PROFIL MĚSTA TRHOVÉ SVINY

Základní informace o městě Trhové Sviny	
Kraj (NUTS3)	Jihočeský
Okres (NUTS4)	České Budějovice
Katastrální výměra	52,80 km ²
Počet obyvatel	4 868
Nadmořská výška	458 m
Počet částí	13

Zdroj: <http://www.portalthrovesviny.cz/>, čerpáno dne 20. 7. 2010

Město Trhové Sviny leží v Jihočeském kraji, v jižní části okresu České Budějovice, od kterých je vzdáleno přibližně 20 km. Trhové Sviny mají třináct místních částí, rozdělených do devíti katastrálních území, o celkové katastrální výměře 52,80 km². Od 1. ledna 2003 je město Trhové Sviny pověřenou obcí s rozšířenou působností. Místní části města jsou osady: Otěvěk, Čeřejov, Rankov, Veselka – Jedlovary, Březí, Nežetice, Todně, Něchov, Svatá Trojice, Rejta, Pěčín, Hrádek a Bukvice.

Počet obyvatel města je 4 868, z toho v produktivním věku 2580. Průměrný věk občanů je 36,4. Trhové Sviny jsou malé městečko, ale i přesto nabízí veškerou základní vybavenost.

Městem prochází dvě státní komunikace druhé třídy a na ně navazují tři státní komunikace třetí třídy. Důležitými komunikacemi jsou silnice druhé třídy spojující jednak České Budějovice s Novými Hrady a Třeboň s Českým Krumlovem. Lze tedy říci, že Trhové Sviny mají dobrou polohu z hlediska křížení komunikací spojující jednotlivé atraktivní turistické destinace. Městem prochází turistické trasy a také cyklostezka č. 1123. Město nemá železniční komunikaci, nejbližší železniční stanice se nachází v Borovanech, které jsou vzdáleny 8 km od města.

Z hlediska školství se ve městě nachází mateřská, základní a praktická škola, základní škola členěná na dva stupně, SOŠ a SOU, Gymnázium, praktická

(speciální) škola, dříve zvláštní škola a základní umělecká škola, kde se žáci učí hře na různé hudební nástroje. Město nenabízí vysokoškolské vzdělání.

Kulturní činnost v Trhových Svinech je spravována Městským kulturním střediskem, jehož zřizovatelem je město. Vedle kina, které promítá průměrně čtyřikrát do týdne, se do trhosvinenského kulturního domu mohou návštěvníci přijít podívat zhruba každý měsíc na divadelní představení. V přízemí pak probíhají pravidelné výstavy. Hlediště pojme asi třístapadesát diváků. V klubovně kulturního domu se odehrávají tradiční taneční setkání seniorů s muzikou, přednáškové a výchovné programy. Kulturní sál však ve městě stále chybí, i když snaha ho vybudovat je již několik let.

Infrastruktura města se pomalu a jistě rozrůstá. Přesto jsou zde jisté nedostatky, mezi ně zcela jistě patří nedostatečná protipovodňová ochrana města.

Město má zdravotnické zařízení - polikliniku, ve které je dostupná lékařská péče z různých medicínských oborů. Na specializační oddělení zde zatím není místo ani prostředky, specializovaná zdravotní oddělení lidé navštěvují v Českých Budějovicích. Pozornost města je také velmi zaměřena na lékařskou službu první pomoci, která je nezbytná k zajištění určitého komfortu pro návštěvníky města, ale i místního obyvatele. Ve městě má své zastoupení Záchraná služba Jihočeského kraje spolu s Hasičským záchranným sborem. Lékárny jsou ve městě dvě. Z hlediska sociální péče se ve městě nachází Dům s pečovatelskou službou.

Sportovní vyžití místních obyvatel zajišťuje především tělovýchovná jednota Spartak. Pro sportovce jsou zde k dispozici dvě sportovní haly, tenisové kurty, volejbalové a nohejbalové hřiště. Sportovnímu areálu, který je v majetku města, dominuje fotbalové hřiště s dětským trávníkem. Kromě cyklostezek chce v budoucnu město vybudovat dráhy pro in-line bruslení.

Co se týče cestovního ruchu a turistiky, nabízí město pouze cyklistické stezky. Ubytovací služby nabízí hotel Atos na výpadovce do Českých Budějovic. V návrhu města je zahrnuta i oprava koupaliště, což by jistě obyvatelé města ocenili. Krytý bazén město nenabízí.

Celková vybavenost města Trhové Sviny je na dobré úrovni. Trhové Sviny disponují základní infrastrukturou. Problematické oblasti jsou shledávány např. v možnostech pro parkování, ubytovacích zařízení – hotel na náměstí stále mění

svého majitele. Silné stránky či příležitosti jsou z hlediska dopravy, kdy město má výhodnou pozici. [17]

6. 2. VEŘEJNÁ SPRÁVA

Město Trhové Sviny je obcí s rozšířenou působností a má svůj vlastní pověřený obecní úřad. Správní obvod, ve kterém vykonává svojí působnost, je stanoven vyhláškou Ministerstva vnitra ČR č. 388/2002 a je vymezen územím obcí Borovany, Čížkrajice, Horní Stropnice, Hranice, Jílovice, Kamenná, Ločenice, Mladošovice, Nové Hrady, Olešnice, Ostrolovský Újezd, Petříkov, Slavče, Svatý Jan nad Malší, Trhové Sviny a Žár.

6. 2. 1. SAMOSPRÁVA

V oblasti samostatné působnosti je město Trhové Sviny řízeno zastupitelstvem, které je tvořeno 23 členy. Nejvyšší orgány samosprávy města tvoří starosta města Ing. Radislav Bušek, místostarostka Mgr. Věra Korčaková a sedmičlenná rada města, která je v oblasti samosprávy orgánem výkonným, a rozhodovat může v přenesené působnosti pouze, stanoví-li to zákon.

Zastupitelstvo města Trhové Sviny má ustanoveny výbory:

- finanční,
- kontrolní.

Radě města ve výkonu pomáhají komise:

- sociální,
- bytová,
- výstavby a kulturních památek,
- veřejného pořádku,
- kulturní,
- pro sociálně právní ochranu dětí.

6. 2. 2. MĚSTSKÝ ÚŘAD

Druhý orgán města je městský úřad tvořen starostou, místostarostou a dalšími zaměstnanci úřadu. Městský úřad vykonává jak samostatnou, tak přenesenou působnost.

Odbory Městského úřadu Trhové Sviny:

- sekretariát,
- ekonomický odbor,
- odbor dopravy,
- odbor správy a údržby městského majetku,
- odbor vnitřních věcí a obrany,
- odbor výstavby a územního plánování,
- odbor životního prostředí,
- sociální odbor,
- živnostenský odbor,
- odbor regionálního rozvoje,
- městská policie.

Město Trhové Sviny zakládá, zřizuje a spravuje organizace, organizační složky a právnické osoby hlavně k účelu plnění svých úkolů, zvláště k hospodářskému využívání majetku a také k zabezpečení veřejně prospěšných činností.

Seznam organizací města Trhové Sviny

Forma	Organizace
Organizace založené městem	Tepelné hospodářství Města T. Sviny s. r. o.
	Lesy obcí Trhové sviny a Besednice s. r. o.
Příspěvkové organizace	Základní škola Trhové Sviny
	Mateřská škola Trhové Sviny
	Městské kulturní středisko
	Zdravotní zařízení poliklinika města
Školy a školská zařízení zřizované Jihočeským krajem	Gymnázium Trhové Sviny
	SOŠ a SOU Trhové Sviny
	Mateřská škola, Základní škola, Praktická škola TS
	Základní umělecká škola TS
Další organizace	TJ Spartak
	Sportovní klub REJTA
	Rybářský svaz
	Občanské sdružení Kopretina

Zdroj: <http://www.tsviny.cz>, čerpáno dne 13. 4. 2010

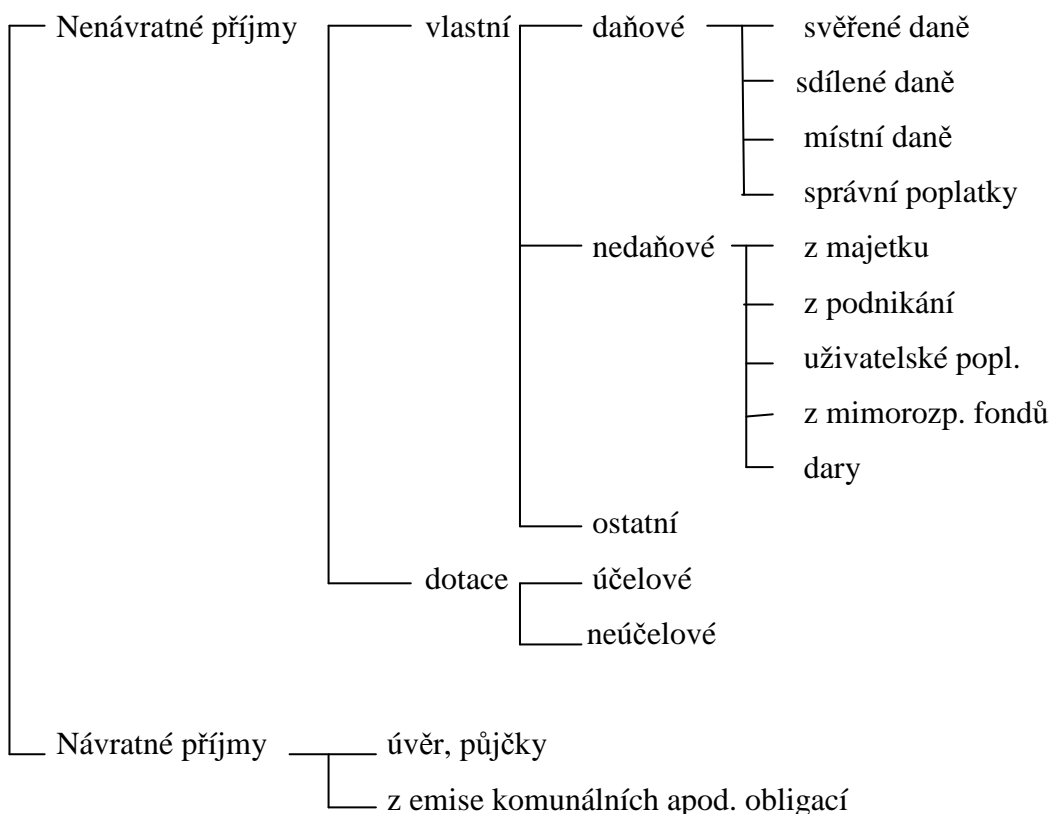
6. 3. PŘÍJMY MĚSTA TRHOVÉ SVINY

Základní dělení příjmů měst a obcí je na nenávratné příjmy a návratné příjmy. Nenávratné příjmy se dále dělí na vlastní příjmy a dotace. Do vlastních příjmů zahrnujeme daňové, nedaňové a ostatní příjmy. Dotace se dělí na účelové a neúčelové. Návratné příjmy jsou zejména úvěry a půjčky na doplnění příjmů především kapitálové povahy, tzn. na financování investičních potřeb (např. střednědobé a dlouhodobé úvěry).

Jako je důležitý význam členění územního rozpočtu na běžný a kapitálový rozpočet, je také důležité třídění příjmů na běžné a kapitálové příjmy. Běžné příjmy územního rozpočtu se každoročně opakují, respektive většina z nich, i když ne vždy ve stejné míře. Jsou určeny na financování běžných, každoročně se opakujících potřeb. Základní dělení příjmů je podle charakteru a to na daňové příjmy a nedaňové příjmy. Daňové příjmy jsou nenávratné příjmy, tzn., že jsou stanoveny zákony, patří sem ale i správní poplatky. A nedaňové příjmy tvoří všechny ostatní příjmy, některé také mohou být stanoveny zákonem.

Z celkových příjmů tvoří v rozpočtech obce největší podíl přijaté dotace.

Schéma příjmů rozpočtu obce

Zdroj: [3, str. 252]

Tab. č. 1. Přehled skutečných příjmů města

Název/rok	2007	2008	2009
Daňové příjmy	46 636 000	50 356 000	44 249 000
Nedaňové příjmy	28 323 000	19 464 000	17 186 000
Kapitálové příjmy	254 000	6 646 000	1 020 000
Přijaté dotace	70 045 000	86 567 000	93 488 000
Příjmy celkem po konsolidaci	145 258 000	163 033 000	155 943 000

Zdroj: Rozbory hospodaření k 31. 12. 2007, 2008, 2009

Tab. č. 2. Procentní struktura příjmů rozpočtu města (v %)

Název/rok	2007	2008	2009
Daňové příjmy	32,11	30,89	28,38
Nedaňové příjmy	19,50	11,94	11,02
Kapitálové příjmy	0,17	4,08	0,65
Dotace	48,22	53,10	59,95

Zdroj: Rozbory hospodaření k 31. 12. 2007, 2008, 2009

V příjmech města Trhové Sviny ve všech třech letech tvořily největší podíl přijaté dotace. Druhými největšími příjmy byly daňové příjmy a dále nedaňové příjmy. Kapitálové příjmy představovaly vždy nejmenší část příjmů města. Kapitálové příjmy výrazně narostly v roce 2008. To bylo způsobeno prodejem bytů a prodejem jedné nebytové budovy. Pokles nedaňových příjmů oproti roku 2007 je zapříčiněn snížením příjmů z lesů v důsledku polomů a snížením tržeb z pronájmu zařízení na výrobu elektrické energie z biomasy.

Celkové příjmy byly největší v roce 2008. V porovnání s rokem 2007 byly celkové příjmy větší o téměř 18 milionů korun, což způsobily hlavně přijaté dotace. V roce 2008 totiž město rekonstruovalo náměstí, a tudíž byla městu díky žádosti o dotaci na rekonstrukci náměstí dotace poskytnuta.

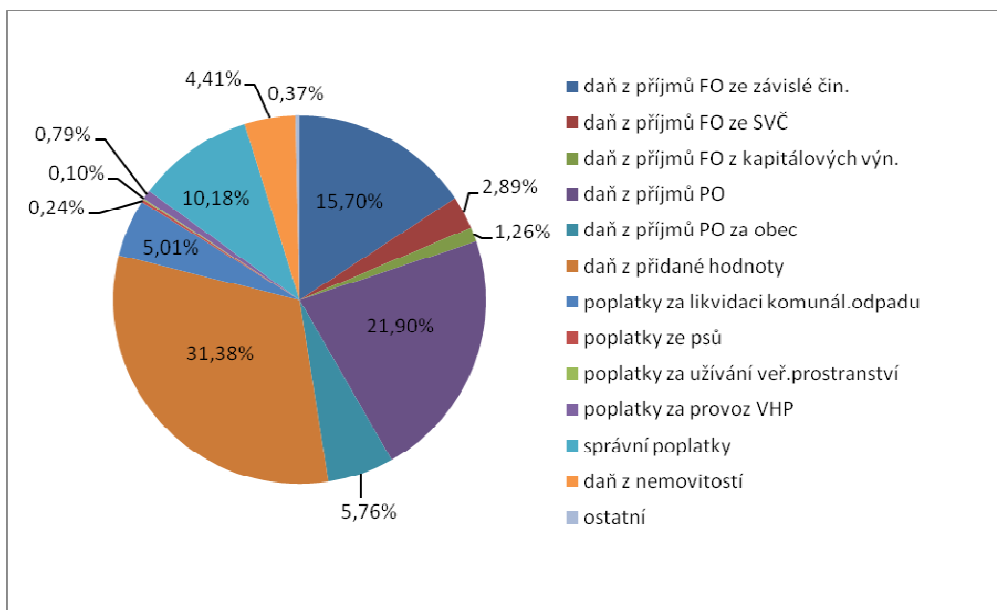
V roce 2009 došlo vlivem finanční krize k výraznému snížení daňových příjmů. Pokles kapitálových příjmů oproti předchozímu roku je pouze relativní, protože v roce 2008 došlo k mimořádnému prodeji majetku. Pokles nedaňových příjmů je zapříčiněn trvajícím snížením příjmů z lesů v důsledku polomů a dalším snížením tržeb z pronájmu zařízení na výrobu elektrické energie z biomasy.

Podrobný popis příjmů jednotlivých let uvádí tabulky v příloze č. 1, 2, 3.

Chtěla bych zmínit, že veškeré údaje v tabulkách a grafech jsou skutečné příjmy a výdaje města Trhové Sviny. Data jsem čerpala z rozpočtu města. Chtěla bych zmínit rozdíl mezi schváleným a upraveným rozpočtem. Schválený rozpočet je ten první schválený před začátkem kalendářního roku. Ve výkazech se celý rok schválený rozpočet nezmění. Rozpočtové změny se promítají do upraveného rozpočtu, který je také uváděn ve výkazech, a veškerá porovnání skutečnosti se provádí právě s tímto upraveným rozpočtem. Já pracovala ve své práci s rozpočtem upraveným. Kdy je rozpočet města schvalován, je důležité. V některém roce se rozpočet města schvaluje na konci listopadu, do rozpočtu tedy dotace ještě nejsou zahrnuty, protože nejsou nasmlouvané. Pokud ale už smlouvy na dotace nasmlouvané jsou a rozpočet se schvaluje až v prosinci, do rozpočtu už město dotace zahrne, tzn., že pro zařazení příjmů nebo výdajů do plnění rozpočtu v kalendářním roce je rozhodující datum připsání anebo odepsání prostředků na bankovních účtech. Město tedy prakticky nesmí překročit schválené výdaje, ale může čerpat méně. V příjmech by se skutečně přijaté dotace měly rovnat rozpočtovým. Ostatní příjmy se příliš nesledují, pokud má město vyšší příjmy než rozpočtované a nechce je použít na krytí výdajů v daném roce, nemusí dělat rozpočtové změny.

Tabulka č. 2. ukazuje procentuální vyjádření příjmů města. Ve srovnání s tabulkou v teoretické části je procentuální struktura pro ČR a pro město Trhové Sviny odlišná. Daňové příjmy pro ČR tvořily v roce 2004 46, 7 %. Pro město Trhové Sviny to bylo v roce 2007 32 %, v roce 2008 31 % a v roce 2009 jen 28 %. I když se jedná o 3, 4, a 5ti letý rozdíl v porovnání, daňové příjmy města Trhové Sviny tvoří podstatně menší část než v procentním vyjádření pro celou ČR. U nedaňových příjmů je to ale naopak, to město vykazuje větší podíl příjmů, než je uvedeno v tabulce pro ČR. Kapitálové příjmy tvoří nejmenší podíl na příjmech města, jako je i v tabulce pro jiné místní rozpočty v ČR. Největší podíl příjmů pro město tvoří dotace, které jsou v procentech velmi rozdílné podle tabulky pro ČR, jedná se o 20 % rozdíl v této položce. Město tak největší podíl příjmů má z dotací, kdežto místní rozpočty mívají obvykle největší podíl na celkových příjmech z daňových příjmů.

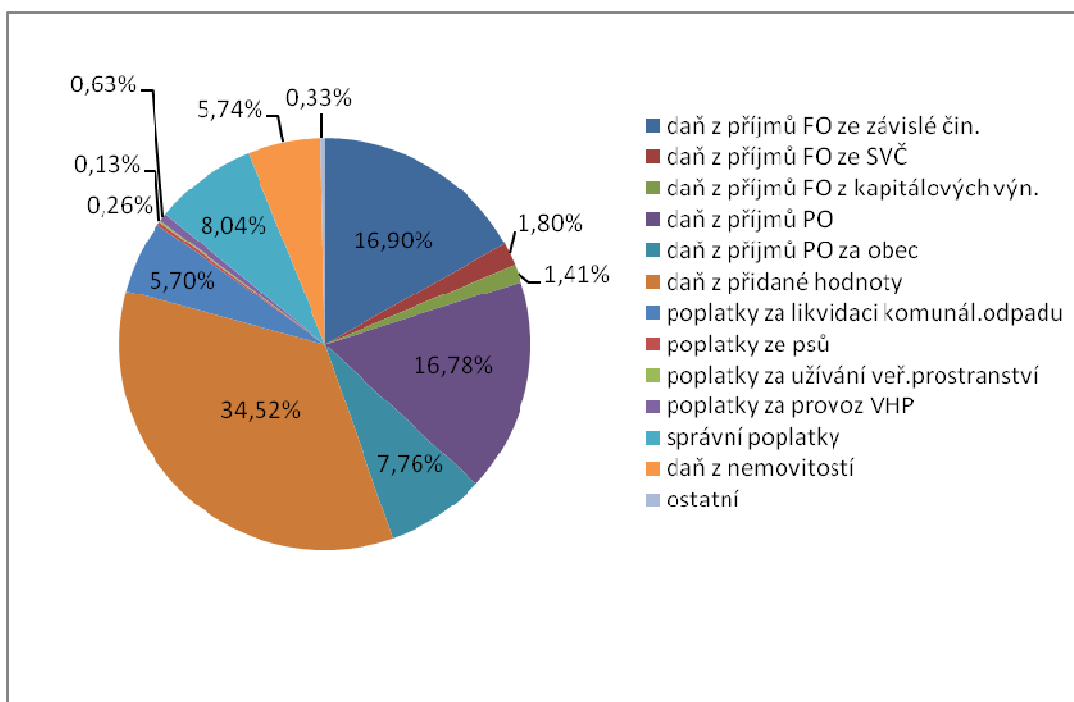
Graf č. 2. Daňové příjmy v roce 2008

Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2008, odbor ekonomiky Trhové Sviny

U daňových příjmů v roce 2008 byly rozhodující příjmy z DPH, které tvořily 30 % ze všech daňových příjmů, a dále daň z příjmu fyzických osob, která zahrnovala téměř 22 % a třetí nejvýznamnější byla daň z příjmů FO ze závislé činnosti, která dosahovala skoro 16ti procentního podílu na daňových příjmech.

Graf č. 3. Daňové příjmy v roce 2009

Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2009, odbor ekonomiky Trhové Sviny

V roce 2009 tvořily největší část příjmů příjmy z DPH, které se každým rokem nepatrně zvyšují. Druhé nejvýznamnější příjmy byly daně z příjmů FO ze závislé činnosti, a třetí nejvyšší příjmy byly z daní z příjmů PO.

Na všech třech grafech není moc změn, vždy největší položku z daňových příjmů tvoří daně z přidané hodnoty. V roce 2009 ale oproti předchozímu roku došlo ke změně příjmů z daně PO a z daně z příjmů FO ze závislé činnosti. Zatímco v roce 2008 druhé největší daňové příjmy získalo město z daně z příjmu PO a pak až byly příjmy z daně z příjmu FO ze závislé činnosti, v roce 2009 tomu bylo naopak. Co se týče celkových daňových příjmů, největší daňové příjmy byly v roce 2008 a naopak nejmenší v roce 2007.

6. 3. 2. NEDAŇOVÉ PŘÍJMY

Nedaňové příjmy jsou důsledkem vyvíjení činnosti obce a jsou obcí přímo ovlivnitelné.

Mezi nedaňové příjmy patří:

- příjmy z vlastní činnosti,
- výnosy z pronájmu majetku,
- příjmy z úroků, dividendy,
- přijaté sankce a vratky transferů,
- příjmy z prodeje nekapitálového majetku,
- ostatní (dary..).

V roce 2007 tvořily nedaňové příjmy města 19, 5 %, v roce 2008 11, 94 % a v roce 2009 11,02 % z celkových příjmů obce.

6. 3. 3. KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY

Kapitálové příjmy mají jednorázový charakter a zpravidla se pravidelně neopakují. Patří mezi ně příjmy z kapitálového majetku a z prodeje akcií a majetkových podílů.

Kapitálové příjmy města tvoří jen nepatrnou část celkových příjmů.

6. 3. 4. PŘIJATÉ DOTACE

Následující tři grafy zobrazují podíly přijatých dotací srovnány v letech 2007 – 2009. Neinvestiční přijaté dotace jsou dotace, které nejsou určeny k nákupu

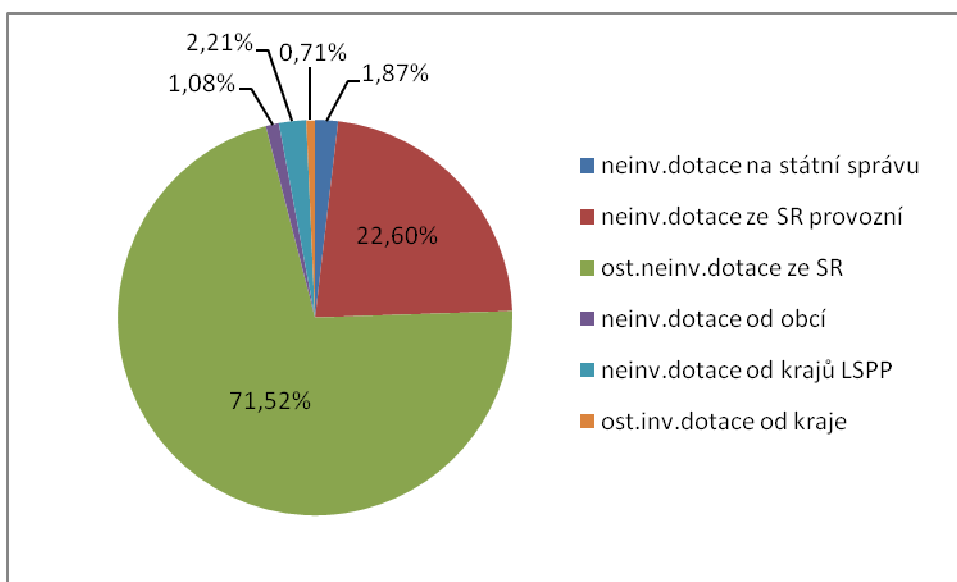
dlouhodobého majetku kromě drobnějšího majetku. Mohou být čerpány jen na běžné výdaje, tzn. na nákup materiálu, drobného majetku a služeb. Neinvestiční dotace zahrnují neinvestiční přijaté dotace od veřejných rozpočtů ústřední úrovně, neinvestiční přijaté dotace od veřejných rozpočtů územní úrovně, převody vlastních fondů a neinvestiční přijaté dotace ze zahraničí a neinvestiční přijaté dotace ze státních finančních aktiv.

Naopak investiční dotace jsou určeny na nákup dlouhodobého majetku. Investiční dotace zahrnují investiční přijaté dotace od veřejných rozpočtů ústřední úrovně, investiční přijaté dotace od veřejných rozpočtů územní úrovně, investiční přijaté dotace ze zahraničí a investiční přijaté dotace ze státních finančních aktiv.

Tak jako u grafů u daňových příjmů nejsou mezi jednotlivými roky mimořádné rozdíly u výběru jednotlivých daní, v přijatých dotacích nejsou velké změny. Menší změny jsou vždy způsobeny jen dotacemi na různé opravy, které kraj městu poskytne.

Přijaté dotace města tvoří nejvýznamnější složku příjmů města. Největší částku přijatých dotací ve městě Trhové Sviny zahrnovala ve všech 3 letech kategorie ostatní neinvestiční dotace ze státního rozpočtu.

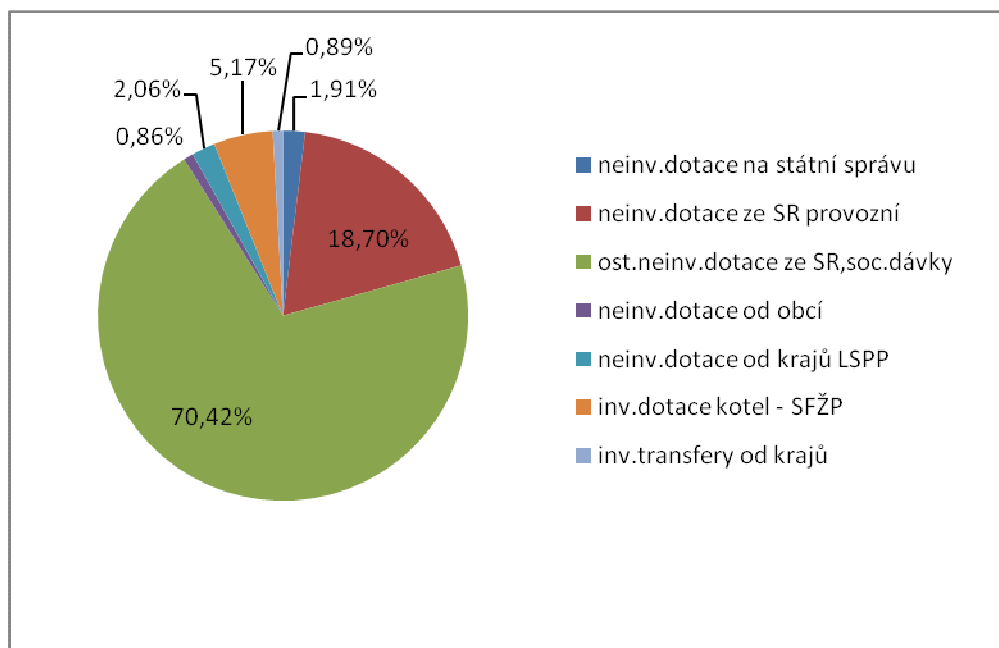
Graf č. 4. Přijaté dotace v roce 2007

Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2007, odbor ekonomiky Trhové Sviny

V roce 2007 tvořily největší část dotací ostatní neinvestiční dotace ze státního rozpočtu, které tvořily téměř 72 %, druhými největšími příjmy z dotací byly neinvestiční dotace ze SR provozní, které tvořily 22,60 % všech přijatých dotací. Zbylé přijaté dotace vždy tvoří už jen nepatrnou část všech dotací. Nárůst neinvestičních dotací byl způsoben především zvýšením dotací na sociální dávky – příspěvek na péči. [16]

Graf č. 5. Přijaté dotace v roce 2008

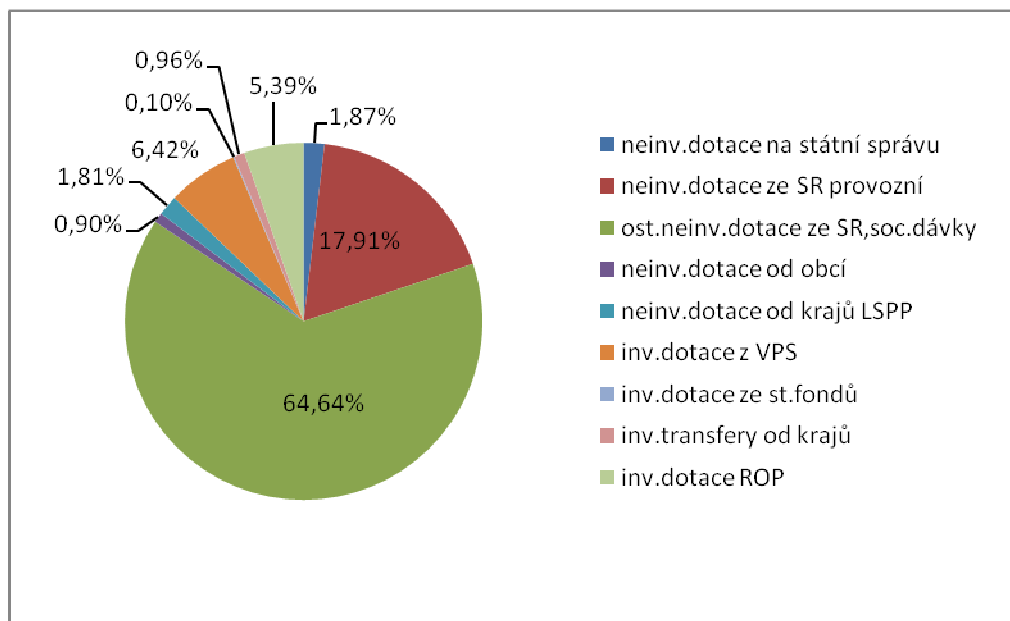
Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2008, odbor ekonomiky Trhové Sviny

V roce 2008 tvořily největší část 70,5 % ostatní neinvestiční dotace ze státního rozpočtu, sociální dávky, druhými největšími dotacemi byly neinvestiční dotace ze státního rozpočtu provozní a 5 % tvořily investiční dotace kotel – SFŽP. Město totiž od roku 2005 vlastní Tepelné hospodářství s. r. o., které stálo 100 milionů korun za podpory dotací Ministerstva životního prostředí. Tepelné hospodářství zásobuje teplem většinu městských objektů a asi třetinu bytů ve městě. Město tak v roce 2008 získalo od státního fondu životního prostředí 4 472 000 Kč, což byla částka zahrnutá i v rozpočtu města pro tento rok a tvoří tak 5 % na celkových dotacích. Chtěla bych zmínit, že situace ohledně tepelného hospodářství v Trhových Svinech není zrovna nijak příznivá. Od roku 2007 dostávají pravidelně zastupitelé města zprávy o hospodaření TH. Z těchto zpráv vyplývají prognózy, že v letech

2000 – 2005 byla Tepelným hospodářstvím udržována ekonomicky nepodložená nízká cena tepla, která vedla ke vzniku dluhu vůči městu ve výši 12 mil. Kč. Nyní je dluh vůči městu 6 mil. Kč. Město Trhové Sviny splácí investici do kogenerační jednotky na biomasu provozovanou Tepelným hospodářstvím přibližně 6 miliony ročně. Vývoj ceny tepla tak také není pro město zrovna příznivý. V roce 2010 tak cena za 1 GJ je 630 Kč, oproti roku 2009 je to o 100 Kč více. Problémy v ekonomice Tepelného hospodářství nejsou pro město příznivé.

Nárůst investičních dotací způsobil doplatek od Státního fondu životního prostředí na investiční akci z minulých let, nárůst neinvestičních dotací způsobují především sociální dávky.

Graf č. 6. Přijaté dotace za rok 2009

Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2009, odbor ekonomiky Trhové Sviny

V roce 2009 tvořily největší podíl na celkových dotacích ostatní neinvestiční dotace ze státního rozpočtu, sociální dávky, téměř 18 % tvořily neinvestiční dotace ze státního rozpočtu provozní a 5,39 % tvořily investiční dotace Regionálního operačního programu. Tyto dotace získalo město na modernizaci a vybavení prostor Základní školy. V září roku 2009 byl také ukončen projekt Rekonstrukce budovy polikliniky.

6. 4. VÝDAJE MĚSTA TRHOVÉ SVINY

Tab. č. 3. Přehled výdajů města

Název/rok	2007	2008	2009
Běžné výdaje	117 187 000	138 060 000	140 425 000
Kapitálové výdaje	12 741 000	6 077 000	25 330 000
NEKONSOLIDOVANÉ VÝDAJE	325 332 000	356 076 000	373 293 000
Konsolidace výdajů	195 403 000	211 939 000	207 538 000
Výdaje celkem po konsolidaci	129 929 000	144 137 000	165 755 000

Zdroj: Rozbory hospodaření v roce 2007, 2008, 2009

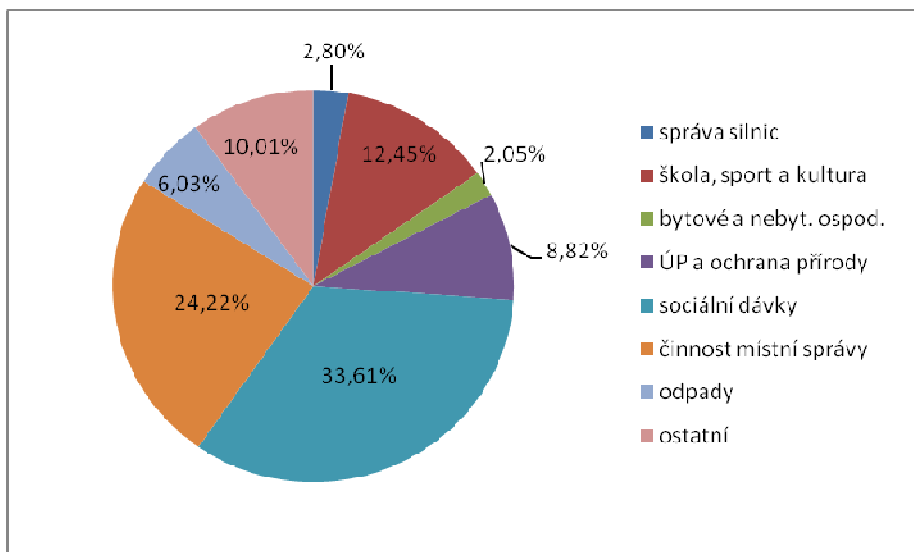
Zvýšení běžných výdajů v roce 2007 oproti předchozímu roku o 29 mil. Kč, je spojeno s vyšším čerpáním dotací, zejména sociálních dávek. Snížení kapitálových výdajů o 3 miliony způsobilo ukončení investiční akce „Instalace kogenerační jednotky na spalování biomasy“. V roce 2007 pokračuje snižování zadluženosti obce v důsledku pravidelného splácení úvěrů a půjček na investiční akce, přičemž nedošlo k žádnému čerpání nových úvěrů.

V roce 2008 došlo ke zvýšení běžných výdajů oproti roku 2007, což bylo spojeno s vyšším čerpáním dotací, zejména sociálních dávek. Snížení kapitálových výdajů opět souvisí s ukončením investiční akce Instalace kogenerační jednotky na spalování biomasy. V roce 2008 se opět mírně snižuje zadluženost obce a obec nečerpala nové úvěry.

V roce 2009 výrazně vzrostly kapitálové výdaje v souvislosti s akcemi podpořenými z Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad – přístavba a přestavba mateřské školy a polikliniky v Trhových Svinech a dále zahájením přístavby kulturního domu v Trhových Svinech z dotace PSP. Ve vztahu k minulému roku došlo ke snížení výše rozpočtu v příjmech a ke zvýšení ve výdajích. [16]

V následujících grafech bych chtěla znázornit a porovnat výdaje města v letech 2007 – 2009. Chtěla bych zmínit, že jsem nezahrnovala do grafů položku výdaje převody vlastním fondům, kdy se v podstatě jedná jen o převody peněz mezi účty obce. Načítají se zde převody mezi základními, příjmovými a výdajovými a dalšími bankovními účty. Z tohoto důvodu se pak provádí konsolidace – očištění od těchto převodů. Pro porovnání tedy pracuji jen s příjmy a výdaji po konsolidaci, protože pak by uvedené údaje byly velmi rozdílné, v roce 2009 už v rozbořech hospodaření města konsolidace uváděna není.

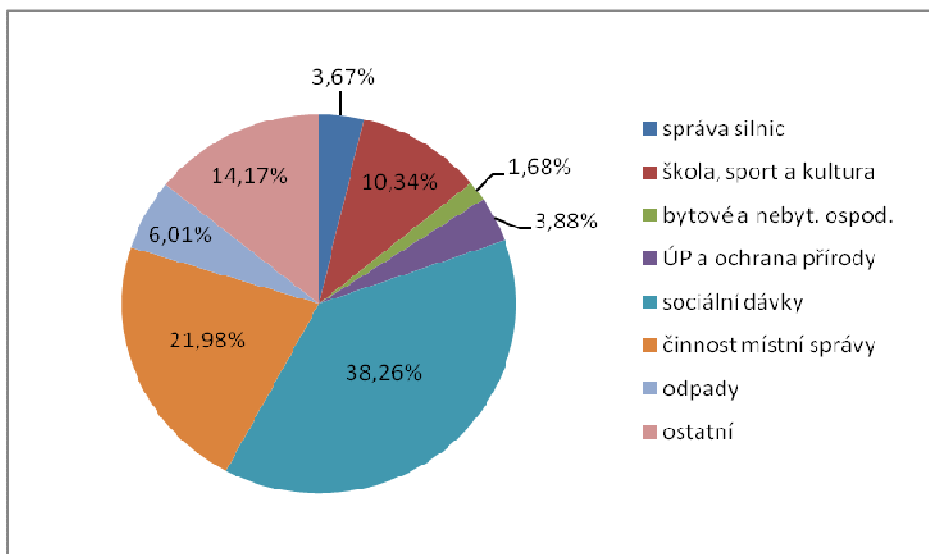
Graf č. 7. Výdaje v roce 2007

Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2007, odbor ekonomiky Trhové Sviny

V roce 2007 dosahovaly největší výdaje v položce sociální dávky, které tvořili téměř 34 %, druhými nejvýznamnějšími výdaji byly výdaje na činnost místní správy. Třetí největší výdaje tvořily výdaje na školu, sport a kulturu. Velmi malou část výdajů tvořily výdaje na správu silnic s kategorií bytové a nebytové hospodářství.

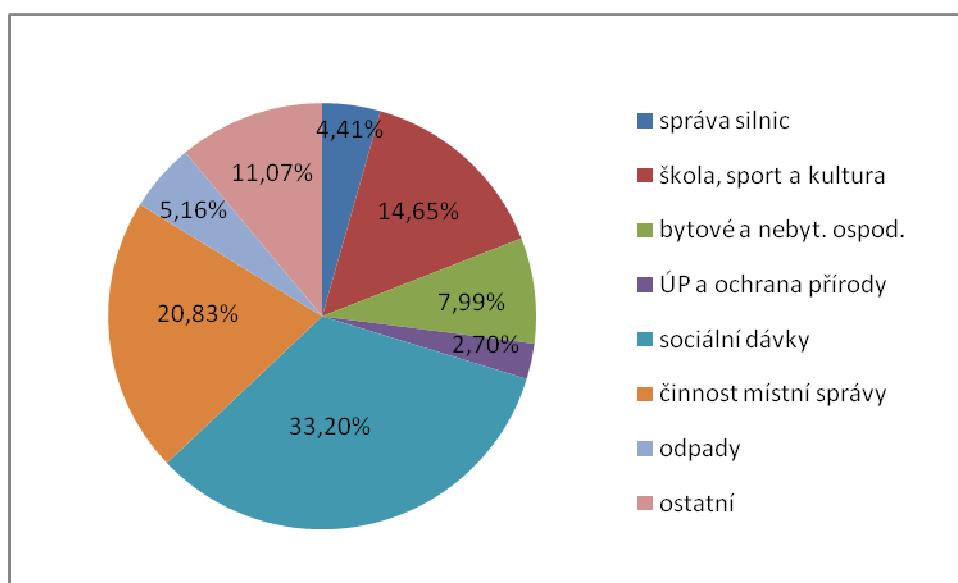
Graf č. 8. Výdaje v roce 2008

Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2008, odbor ekonomiky Trhové Sviny

V roce 2008 opět největší výdaje byly na sociální dávky, které se oproti přechozímu roku zvýšily ještě o 5 %. Výdaje na činnost místní správy, které byly druhé nejvýznamnější, oproti předchozímu roku mírně poklesly. Výdaje na školu, sport a kulturu poklesly jen nepatrně. O 5 % ale poklesly výdaje na územní plánování a ochranu přírody. V položce ostatní, u kterých se výdaje také v tomto roce mírně zvedly, jsou zahrnuty například výdaje na ostatní záležitosti sdělovacích prostředků, veřejné osvětlení, pohřebnictví, požární ochrana, bezpečnost a veřejný pořádek, volby, zastupitelstva obcí nebo pojištění. Oproti předchozímu roku došlo ve skupině ostatní k mírnému nárůstu.

Graf č. 9. Výdaje v roce 2009

Zdroj: Rozbor hospodaření k 31. 12. 2009, odbor ekonomiky Trhové Sviny

Graf výdajů za rok 2009 je velmi podobný dvěma předchozím grafům. Největší podíl výdajů v tomto roce tvoří výdaje na sociální dávky, na druhém místě jsou výdaje na činnost místní správy, na třetím místě jsou výdaje na školu, sport a kulturu. Zvýšení výdajů na školy, sport a kulturu jsou jistě pozitivní. Pro porovnání jsou zajímavé údaje o výdajích v absolutních hodnotách - na činnost místní správy stouply výdaje oproti předchozímu roku o 3 mil. Kč a výdaje na školu, sport a kulturu vzrostly celkem o 10 milionů Kč. Výdaje na školu, sport a kulturu jsou zvýšeny například dotací z PSP, kdy došlo k přístavbě kulturního domu ve městě.

7. 1. ZHODNOCENÍ PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ Z ROZPOČTU MĚSTA

Tab. č. 4. Srovnání příjmů a výdajů v rozpočtu a ve skutečnosti

Rok/název	Příjmy rozpočet	Příjmy skut.	Výdaje rozpočet	Výdaje skut.
2007	146 597 000	142 258 000	138 242 000	129 929 000
2008	157 160 000	163 033 000	149 588 000	144 137 000
2009	158 168 000	155 943 000	167 994 000	165 755 000

Zdroj: Rozbor hospodaření v jednotlivých letech města k 31. 12.

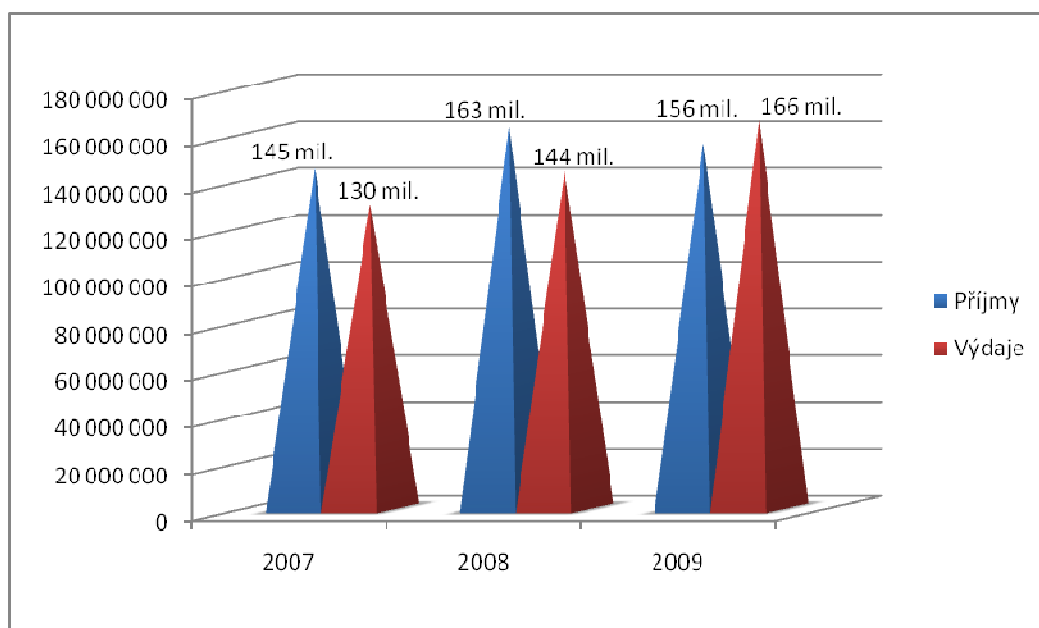
V roce 2007 nedošlo k zásadním odchylkám od schváleného rozpočtu. Rozpočtové změny byly vyvolány především příjmem a využitím dotací a grantů v průběhu roku. Skutečné příjmy byly plněny ve výši 97,04% na upravený rozpočet, skutečné výdaje ve výši 94,48 % a financování ve výši 163,87 %. Plánovaný přebytek rozpočtu, který byl určen na splátky jistin, činil 9.084.000 Kč a skutečný byl 12.329.796 Kč. Ve vztahu k minulému roku došlo ke zvýšení výše rozpočtu v příjmech i výdajích. Z velké části je to způsobeno navýšením dotací, a to zejména na sociální dávky. Ukazatel dluhové služby se snížil na 0,07124 při stejné výši splátek úvěrů a půjček, ale při vyšším objemu celkových příjmů.

V roce 2008 nedošlo k žádnému velkému odchýlení od schváleného rozpočtu. Skutečné příjmy byly plněny ve výši 103,74 % na upravený rozpočet, skutečné výdaje ve výši 96,36 % a financování ve výši 220,44 %. Plánovaný přebytek rozpočtu činil 7.572.000 Kč a skutečný byl 18.895.987 Kč. Oproti roku 2007 se zvýšil rozpočet v příjmech i ve výdajích. Opět je to způsobeno navýšením dotací na sociální dávky. Ukazatel dluhové služby byl v tomto roce 0,05298 – opět se jedná o snížení, při stejné výši splátek úvěrů a půjček.

V roce 2009 byly skutečné příjmy plněny ve výši 98,59 % na upravený rozpočet, skutečné výdaje ve výši 98,66 % a financování ve výši 99,86 %. Plánovaný schodek rozpočtu činil 9.825.000 Kč a nebyl překročen. Jeho výše činila 9.811.984 Kč. Ve vztahu k roku 2008 došlo ke zvýšení rozpočtu v příjmech i výdajích. Bylo to způsobeno financováním investičních akcí z vlastní rozpočtové rezervy, přičemž dotace z ROP přijde teprve v roce 2010. Příjmy se v roce 2009 snížily kvůli poklesu sdílených daní, vlivem finanční krize. Ukazatel dluhové služby se snížil na 0,0444. Ukazatel dluhové služby se tak každým rokem snižuje, což je pro hospodaření města jistě pozitivní.

Z tabulky tak můžeme říci, že město Trhové Sviny hospodaří s penězi velmi dobře. Město v žádném ze tří let nepřekročilo ve výdajích schválený rozpočet. V roce 2008 dokonce na příjmech ve skutečnosti získalo o 5.873.000 Kč více než podle schváleného rozpočtu. Naopak v roce 2007 a 2009 získalo na příjmech ve skutečnosti o něco méně, než byl schválený rozpočet.

Graf č. 10. Celkové příjmy a výdaje města Trhové Sviny v letech 2007 – 2009
(v Kč)

Zdroj: tabulka celkových výdajů a příjmů v letech 2007,2008,2009

Z grafu můžeme vidět, že v roce 2007 i 2008 příjmy města převyšovaly výdaje. Na rozdíl v roce 2009 výdaje převyšovaly příjmy. Z grafu je také zřejmé, že v roce 2008 jsou příjmy města nejvyšší a výdaje jsou na druhém místě. Nejvyšší výdaje mělo město v roce 2009, naopak nejmenší v roce 2007.

8. ZÁVĚR

Problematika hospodaření obcí v ČR, konkrétně postavení a význam místních financí ve financování veřejné správy zahrnuje rozsáhlou oblast. Bakalářská práce byla zaměřena především na prostorové aspekty veřejných financí, fiskální decentralizaci a místní finance jako výsledek praktické realizace fiskální decentralizace. Důležitou činností decentralizace je finanční odpovědnost za rozhodování poskytování veřejných statků a za zajišťování zdrojů, které jsou nutné pro pokrytí veřejných služeb. Jestliže lokální vlády mají efektivně vykonávat decentralizaci, musí jim být poskytnuty adekvátní příjmy, které mají podobu buď daňových příjmů, nebo transferů z vyšší vládní úrovně. Do systému místních financí patří veškeré veřejné finance mimo financí centrální vlády. Systém místních financí zahrnuje místní rozpočty obce, ale i finance subnárodních vlád – rozpočty kraje. Důležitá je propojenost a závislost vyrovnanosti fungování místních financí a fiskální decentralizace. Správná míra fiskální decentralizace určuje vyrovnanost a samostatnost místních financí.

Každá obec má právo samostatně hospodařit dle svého každoročně sestavovaného rozpočtu a může si tedy sama rozhodovat o použití veřejných financí. Obec má do jisté míry finanční suverenitu a umožňuje jí tak částečnou nezávislost na státě. Obec dle legislativy zabezpečuje chod vlastního hospodaření ze svých zdrojů, zabezpečuje výkon státní správy, který je financován ze státního rozpočtu a také vystupuje jako správce poplatků, kde má daňový charakter.

A právě rozpočet obce vyjadřuje ekonomickou samostatnost hospodaření obce. Ale zároveň je důležité, že je součástí celkového systému veřejných rozpočtů a je ovlivňován právě vazbou na krajský a státní rozpočet. Jedná se například o vliv dotací ze státního rozpočtu nebo o změny v daňovém systému, ty totiž tvoří nejdůležitější zdroje příjmů obce, což je doloženo výsledkem této práce. Zda obec správně hospodaří, je kontrolováno plněním schváleného rozpočtu, výsledek je vyjádřen procentuálním podílem. Avšak během roku může dojít k nečekaným událostem, kterým obec nedokáže zabránit – např. přírodní katastrofy nebo i změna v zákoně, tyto situace mohou vést ke změně rozpočtu. Obce by proto měly hospodařit s určitou rezervou.

Analýza hospodaření s financemi města Trhové Svině ukázala, že na obec mají vliv hlavně vnější vlivy z legislativní a dotační oblasti, což je vidět na ukazatelích

příjmů, výdajů a rozpočtu města. Město Trhové Sviny hospodaří stabilně. Výše rezerv na účtech města vykazuje dostatečné rezervy, pouze v roce 2008 byly rezervy nižší z důvodu předfinancování akcí z ROP. Je nutné podotknout, že rezervy jsou nezbytnou součástí při financování schválených investičních projektů, které jsou zrealizovány díky dotacím. Město si takovéto akce musí předfinancovat. Výsledky ukazatelů zadluženosti a dluhové služby města ukazují na bezpečné hospodaření města bez zatěžování do budoucích let dlouhodobými závazky.

Myslím si, že je dobré, že obce mohou se svými finančními prostředky hospodařit do jisté míry samy, i přesto, že jsou do určité míry závislé na finančních prostředcích ze státního rozpočtu. Je dobře, že si obce samy rozhodují, do jakých investic vloží své peníze, do jakých částí města či obce je potřeba vložit peníze. Kdyby o veškerých financích obce měl rozhodovat například kraj, myslím si, že by na tom malé obce byly hůře, než jsou nyní. Kraj by financoval především velké projekty a velká města a na malá města a obce by se zapomnělo. Starosta obce nebo města je volený zastupitel a je dobře, že do voleb může kandidovat jedině občan obce, který následně město spravuje. Sám tedy nejlépe ví, jak s penězi hospodařit a kam je vynaložit. I podněty místních lidí mu zcela jistě pomohou. Kraj samozřejmě na žádost obce přezkoumává finanční hospodaření dané obce a kontroluje plnění zákonných předpisů. Kraj kontroluje, zda obec dodržuje legislativní předpisy, zda poskytnuté dotace obec opravdu použila na jejich účel a zda je soulad hospodaření s finančními prostředky ve srovnání s rozpočtem. To je určitě dobře, obec musí být kontrolována, aby nezneužívala financí, které získá.

Po schůzce s vedoucím odboru ekonomiky města Trhové Sviny je nutné podotknout, že město Trhové Sviny nemá zrovna výhodné postavení. Trhové Sviny patří mezi (nejmenší) města s rozšířenou působností a s tím jsou spojené některé činnosti, které jiná města nemají – například výkon státní správy (odbory stavební, sociální, dopravy ad.) není plně pokryt dotací na výkon státní správy. Město má velký správní obvod a nízký počet obyvatel, málo podniků – málo daní. Město má hodně vesnic, kde udržuje cesty, kulturní domy, rybníky, podporuje dobrovolné hasiče apod. Město má také školy, školky, kulturní středisko a polikliniku. To vše slouží menšímu počtu obyvatel, což se prodražuje. Pořádá kulturní, sportovní a zábavní akce – tyto služby stojí peníze, ale dané služby je potřeba dělat, jsou službami pro obyvatelstvo. S nízkým počtem obyvatel souvisí tedy nízké příjmy

z daní, což je doloženo v praktické části této práce - daňové příjmy města netvoří největší podíl na celkových příjmech města, jak by tomu mělo být. I přes veškerá úskalí se ale město snaží hospodařit stabilně, což dokazuje má práce.

9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1]. PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek, *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání, Praha: ASPI, 2008, 712 s.
- [2]. PEKOVÁ, Jitka., *Veřejné finance, úvod do problematiky*, 4. vydání, Praha: ASPI, 2008, 580 s.
- [3]. PEKOVÁ, Jitka, *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. Vydání, Management Press, Praha, 2004, 367 s.
- [4]. PEKOVÁ, Jitka, *Místní finance*, skripta VŠE, Praha, 1992, ISBN 80-7079-590-5, 198 s.
- [5]. HAMERNÍKOVÁ, Bojka, MAAAYTOVÁ, Alena a kol., *Veřejné finance*, Praha: ASPI, 2007, 364 s.
- [6]. HEJDA, Jan, *Správní právo I. – sylabus*, dle literatury Hejda, Jan, Příbyl, Karel, *Správní právo*, Vysoká škola evropských a regionálních studií, České Budějovice, 2005

Právní normy:

- [7]. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- [8]. Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územně samosprávným celkům a některým státním fondům
- [9]. Zákon č. 320/201 Sb., o finanční kontrole
- [10]. Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích
- [11]. Zákon č. 20/1996 Sb., o správních poplatcích
- [12]. Zákon č 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

Internetové zdroje:

- [13]. http://mesta.obce.cz/struktura.asp?id_org=16815, 15. 2. 2010, 17:15 h
- [14]. <http://www.jiznicechy.org/cz/index.php?path=mest/sviny.htm>, 22. 3. 2010, 19:20 h,
- [15]. <http://www.tsviny.cz/pages/stranka.php?id=60>, 13.4.2010, 20:05 h

Zdroje z odborů Městského úřadu Trhové Sviny:

- [16]. Hodnotící zprávy za rok 2007, 2008, 2009 pro vypracování podkladů k návrhu státního závěrečného účtu za město Trhové Sviny
- [17]. Odbor majetku, Ing. Kolář

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK:

Seznam grafů:

Graf č. 1. Daňové příjmy v roce 2007

Graf č. 2. Daňové příjmy v roce 2008

Graf č. 3. Daňové příjmy v roce 2009

Graf č. 4. Přijaté dotace v roce 2007

Graf č. 5. Přijaté dotace v roce 2008

Graf č. 6. Přijaté dotace za rok 2009

Graf č. 7. Výdaje v roce 2007

Graf č. 8. Výdaje v roce 2008

Graf č. 9. Výdaje v roce 2009

Graf č. 10. Celkové příjmy a výdaje města Trhové Sviny v letech 2007 – 2009

Seznam tabulek:

Tab. č. 1. Přehled skutečných příjmů města

Tab. č. 2. Procentní struktura příjmů rozpočtu města

Tab. č. 3. Přehled výdajů města

Tab. č. 4. Srovnání příjmů a výdajů v rozpočtu a ve skutečnosti

10. PŘÍLOHY:

Příloha č. 1 – Rozbor hospodaření města k 31. 12. 2007

Příloha č. 2 – Rozbor hospodaření města k 31. 12. 2008

Příloha č. 3 - Rozbor hospodaření města k 31. 12. 2009

PŘÍLOHA č. 1 – ROZBOR HOSPODAŘENÍ K 31. 12. 2007

Par.	Popis	Příjmy			Výdaje		
		rozpočet tis.Kč	skutečnost tis.Kč	%	rozpočet tis.Kč	skutečnost tis.Kč	%
	daň z příjmů FO ze závislé čin.	7000,0	8130,0	116,1			
	daň z příjmů FO ze SVC	2000,0	1219,0	61,0			
	daň z příjmů FO z kapitálových výn.	500,0	488,0	97,6			
	daň z příjmů PO	7560,0	8856,0	117,1			
	daň z příjmů PO za obec	2033,0	2033,0	100,0			
	daň z přidané hodnoty	13000,0	13415,0	103,2			
	poplatky za znečišťování ovz.	13,0	13,0	100,0			
	poplatky za vynětí pozemků	26,0	26,0	100,0			
	poplatky za likvidaci komunál.odpadu	2120,0	2122,0	100,1			
	poplatky ze psů	120,0	119,0	99,2			
	poplatky za užívání veř.prostranství	100,0	61,0	61,0			
	poplatky za provoz VHP	170,0	231,0	135,9			
	správní poplatky	3500,0	4546,0	129,9			
	daň z nemovitostí	2100,0	2170,0	103,3			
	ostatní	150,0	207,0	138,0			
x	daňové příjmy celkem	40392,0	43636,0	108,0			
	splátky půjček od podniků (TH)	6926,0	6926,0	100,0			
	splátky půjček od obyvatelstva	115,0	145,0	0,0			
x	nedaňové příjmy	7041,0	7071,0	100,4			
4111	neinv.dotace na státní správu	1293,0	1293,0	100,0			
4112	neinv.dotace ze SR provozní	15668,0	15668,0	100,0			
4116	ost.neinv.dotace ze SR	49580,0	49578,0	100,0			
4113							
4116							
4121	neinv.dotace od obcí	1015,0	748,0	73,7			
4122	neinv.dotace od krajů LSPP	1535,0	1534,0	99,9			
4131	převody z vl.fondů HC						
4134	převody mezi rozp.úctv (konsolidace)	729,0	195403,0	26804,3			
4139	ost.převody z vl.fondů						
4153	neinv.dotace od EU						
4213	inv.dotace kotel - SFŽP	4400,0	0,0	0,0			
4216	ost.inv.dotace ze SR						
4222	ost.inv.dotace od kraje	817,0	495,0	60,6			
x	přijaté dotace (bez konsolidace)	75037,0	70045,0	93,3			
1014	ozdravování hosp.zvířat a plodin				130,0	108,0	83,1
1031	lesy pěstební činnost nájemné	2520,0	6150,0	244,0			
1036	správa v lesním hospodářství				1855,0	1855,0	100,0
1037	celospolečenské funkce lesů						
1039	ost. zál.lesního hospodářství	2,0	0,0		80,0	30,0	37,5
1069	ost.správa v zemědělství				10,0	0,0	
2119	průmysl příjmy z těžby	50,0	69,0	138,0			
2143	cestovní ruch				513,0	513,0	100,0
2212	silnice				2505,0	2504,0	100,0
	z toho letní údržba				1700,0	1700,0	100,0
	zimní údržba				745,0	745,0	100,0
2219	ostatní záležitosti pozemních kom.				897,0	889,0	99,1
2221	provoz veř.silniční dopravy				113,0	113,0	100,0
2223	bezpečnost silničního provozu	510,0	632,0	123,9	24,0	24,0	100,0
2229	ostatní záležitosti v silniční dopravě	6,0	6,0	100,0	47,0	46,0	97,9
2310	pitná voda	70,0	67,0	95,7	1901,0	1902,0	100,1
2321	odvádění a čištění odpadních vod	1750,0	2067,0	118,1	324,0	323,0	99,7
2333	úpravy drobných vodních toků				19,0	10,0	52,6
2341	vodní díla v zemědělské krajině	75,0	74,0	98,7	455,0	428,0	94,1
2342	protierozní ochrana				20,0	2,0	0,0
2349	ost.zál.vodv v zem.krajině						
2362	činnost OOS ve vod.hosp				0,0	0,0	0,0
2369	ost.správa ve vod.hosp	22,0	22,0	100,0	20,0	15,0	75,0
3111	předškolní zařízení				2080,0	2079,0	100,0
3113	základní školy				3475,0	3390,0	97,6
3114	speciální základní školy				505,0	306,0	60,6
3121	gymnázia				67,0	62,0	92,5
3231	základní umělecké školy				10,0	3,0	30,0
	školsví celkem				6137,0	5840,0	95,2
3312	hudební činnost Valdauf	750,0	344,0	45,9	955,0	946,0	99,1
3314	činnosti knihovnické				10,0	1,0	10,0
3319	ostatní záležitosti kultury	7,0	6,0	85,7	364,0	364,0	100,0
3322	zachování a obnova kult.pam.	4,0	4,0	100,0	596,0	596,0	100,0
3326	zachování a obnova hodnot nár.hist.				74,0	69,0	93,2
3341	rozhlás a televize				10,0	2,0	20,0
3349	ost zál sdělovacích prostředků	75,0	59,0	78,7	90,0	88,0	97,8
3392	zájmová činnost v kultuře				5153,0	5151,0	100,0
3399	ost.zál.kultury,cirkví,sděl.prostř.				421,0	419,0	99,5

Par.	Popis	Příjmy			Výdaje		
		rozpočet tis.Kč	skutečnost tis.Kč	%	rozpočet tis.Kč	skutečnost tis.Kč	%
3412	sport zařiz. příjmy z pronájmu	180,0	215,0	119,4	1 466,0	1 466,0	100,0
3419	ostatní tělovýchovná činnost				1 460,0	1 458,0	99,9
3421	volný čas dětí a mládeže				20,0	0,0	0,0
3513	LSPP				1 098,0	1 098,0	100,0
3519	ostatní ambulantní péče ZZP				269,0	249,0	92,6
3612	bytové hospodářství	2 100,0	2 358,0	112,3	1 700,0	1 693,0	99,6
3613	nebytové hospodářství	2 810,0	1 935,0	68,9	925,0	924,0	99,9
3631	veřejné osvětlení				1 591,0	1 591,0	100,0
3632	pohřebnictví	150,0	44,0	29,3	250,0	196,0	78,4
3633	inženýrské sítě				55,0	40,0	72,7
3635	územní plánování				525,0	8,0	1,5
3636	územní rozvoj				10,0	0,0	0,0
3639	komunální služby	10 200,0	5 098,0	50,0	2 641,0	2 382,0	90,2
3699	ost.zál.bydlení,kom.služeb a úz.roz.				300,0	298,0	99,3
3713	změny technologií vytápění				7 357,0	7 357,0	100,0
3721	sběr a svoz nebezp.odpadů				323,0	323,0	100,0
3722	svoz komunálních odpadů	891,0	895,0	100,4	4 304,0	4 302,0	100,0
3723	sběr a svoz ostatních odpadů	203,0	249,0	122,7	314,0	314,0	100,0
3726	ostatní odpady				63,0	63,0	
3728	monitoring odpadů						
3733	monitoring půdy a podz.vodv				7,0	7,0	100,0
3742	chráněné části přírody						
3744	protierozní ochrana				228,0	0,0	0,0
3745	vzhled obce a veřejná zeleň				1 437,0	1 438,0	100,1
3792	ekologická výchova				8,0	8,0	100,0
3799	ost.ekologické záležitosti				52,0	0,0	0,0
4171	příspěvek na živobytí				1 082,0	1 082,0	100,0
4172	doplatek na bydlení				140,0	54,0	38,6
4173	mimořádná okamžitá pomoc				150,0	132,0	88,0
4177	mimořádná okamžitá pomoc ohrož.os				50,0	9,0	18,0
4179	ostatní dávky				511,0	372,0	72,8
4181	přísp. při péči o blízkou osobu				260,0	53,0	20,4
4182	přísp. na zvl.pomůcky				1 020,0	1 010,0	99,0
4183	přísp. na bezbariérový provoz				160,0	97,0	60,6
4184	přísp. na koupi mot.vozidla				1 000,0	864,0	86,4
4185	přísp. na provoz mot.vozidla				4 287,0	3 843,0	89,6
4186	přísp. na indiv.dopravu				60,0	33,0	55,0
4189	ost.dávky zdr.post.občanům				1,0	0,0	0,0
4195	příspěvek na péči				38 604,0	34 245,0	88,7
4199	ost.dávky povahy soc.zab.				1,0	0,0	0,0
4357	domovy	1 000,0	1 023,0	102,3	1 044,0	1 042,0	99,8
4399	ostatní zál.soc věcí				57,0	51,0	89,5
	celkem sociální dávky				48 427,0	42 887,0	88,6
5311	bezpečnost a veř.pořádek	126,0	162,0	128,6	1 566,0	1 475,0	94,2
5512	požární ochrana dobrovolná				450,0	415,0	92,2
5519	ostatní záležitosti PO						
6112	zastupitelstva obcí				1 588,0	1 520,0	95,7
6114	volby						
6115	volby						
6171	místní správa	125,0	156,0	124,8	30 910,0	30 907,0	100,0
6310	obecné výdaje z fin.operací	70,0	62,0	88,6	1 080,0	947,0	87,7
6320	pojištění				700,0	690,0	98,6
6330	převody vlastním fondům (konsolidace)				729,0	195 400,0	
6399	ost.nedaň.příjmy činnost				2 433,0	2 423,0	99,6
6402	fin.vypořádání min.let				1 215,0	1 215,0	100,0
6409	ostatní nedaňové příjmy	1 160,0	539,0	46,5	18,0	0,0	0,0
	ostatní		0,0				
	SOUČET	147 326,0	300 116,0	203,7	138 242,0	325 332,0	253,3
REKAPITULACE příjmů a výdajů							
	Daňové příjmy	43 636,0			Běžné výdaje	312 591,0	
	Nedaňové příjmy	28 323,0			Kapitálové výdaje	12 741,0	
	Kapitálové příjmy	254,0					
	Přijaté dotace	70 045,0					
	PŘÍJMY CELKEM	337 661,0			VÝDAJE CELKEM	325 332,0	
	Konsolidace příjmů	195 403,0			Konsolidace výdajů	195 403,0	
	Příjmy celkem po konsolidaci	142 258,0			Výdaje celkem po konsolidaci	129 929,0	
	Podíl z ročního rozpočtu %	96,6			Podíl z ročního rozpočtu %	94,0	
	Saldo příjmů a výdajů po konsolidaci	12 329,0					
	Financování celkem po konsolidaci	-12 329,0					

Zdroj: Odbor ekonomiky Trhové Sviny, Ing. Kunz

PŘÍLOHA č. 2 – ROZBOR HOSPODAŘENÍ K 31. 12. 2008

Par.	Popis	Příjmy v tis. Kč			Výdaje v tis. Kč		
		rozpočet 2008	skutečnost 31.12.2008	%	rozpočet 2008	skutečnost 31.12.2008	%
	daň z příjmů FO ze závislé čin.	7 000,0	7 908,0	113,0			
	daň z příjmů FO ze SVČ	650,0	1 455,0	223,8			
	daň z příjmů FO z kapitálových výn.	350,0	637,0	182,0			
	daň z příjmů PO	10 580,0	11 029,0	104,2			
	daň z příjmů PO za obec	2 902,0	2 902,0	100,0			
	daň z přidané hodnoty	15 000,0	15 802,0	105,3			
	poplatky za likvidaci komunál.odpadu	3 005,0	2 522,0	83,9			
	poplatky ze psů	120,0	121,0	100,8			
	poplatky za užívání veř.prostranství	75,0	50,0	66,7			
	poplatky za provoz VHP	300,0	397,0	132,3			
	správní poplatky	3 500,0	5 126,0	146,5			
	daň z nemovitostí	1 500,0	2 220,0	148,0			
	ostatní		187,0				
x	daňové příjmy celkem	44 982,0	50 356,0	111,9			
	splátky půjček od podniků (TH)			0,0			
	splátky půjček od obyvatelstva		181,0	0,0			
x	nedaňové příjmy	0,0	181,0	0,0			
4111	neinv.dotace na státní správu	1 657,0	1 657,0	100,0			
4112	neinv.dotace ze SR provozní	16 190,0	16 190,0	100,0			
4113	neinv.dotace ze státních fondů						
4116	ost.neinv.dotace ze SR,soc.dávky	60 960,0	60 960,0	100,0			
4121	neinv.dotace od obcí	742,0	742,0	100,0			
4122	neinv.dotace od krajů LSPP	1 779,0	1 779,0	100,0			
4131	převody z vl.fondů HC			0,0			
4134	převody mezi rozpočtovými účty	782,0	0,0	0,0			
4153	dotace z EU						
4213	inv.dotace hotel - SFŽP	4 472,0	4 472,0	100,0			
4222	inv.transfery od krajů	767,0	767,0	100,0			
x	přijaté dotace	87 349,0	86 567,0	99,1			
101	zemědělská činnost		2,0		130,0	108,0	83,1
1031	lesy pěstební činnost nájemné	7 312,0	7 000,0	95,7			
1036	správa v lesním hospodářství				1 915,0	1 915,0	100,0
1039	ost. zál.lesního hospodářství				50,0	35,0	70,0
1069	ost.správa v zemědělství				10,0	0,0	0,0
2119	průmysl příjmy z těžby	50,0	49,0	98,0			
2143	cestovní ruch				638,0	634,0	99,4
2212	silnice				2 170,0	2 004,0	92,4
	z toho letní údržba				1 808,0	1 808,0	100,0
	zimní údržba				87,0	87,0	100,0
2219	ostatní záležitosti pozemních kom.				3 090,0	3 063,0	99,1
2221	provoz veř.silniční dopravy				47,0	12,0	25,5
2223	bezpečnost silničního provozu	500,0	606,0	121,2	63,0	62,0	98,4
2229	ostatní záležitosti v silniční dopravě				224,0	77,0	34,4
2310	pitná voda		25,0		1 975,0	1 969,0	99,7
2321	odvádění a čištění odpadních vod	1 750,0	2 057,0	117,5	377,0	375,0	99,5
2333	úpravy drobných vodních toků				74,0	2,0	2,7
2341	vodní díla v zemědělské krajině	71,0	76,0	107,0	251,0	130,0	51,8
2342	protierozní ochrana				5,0		0,0
2349	ost.zál.vody v zem.krajině				5,0	5,0	100,0
2362	činnost OOS ve vod.hosp				20,0		0,0
2369	ost.správa ve vod.hosp				5,0	4,0	80,0
3111	předškolní zařízení				2 090,0	2 084,0	99,7
3113	základní školy				3 828,0	3 828,0	100,0
3114	speciální základní školy				13,0	12,0	92,3
3121	gymnázia				5,0	1,0	20,0
3231	základní umělecké školy				20,0	3,0	15,0
	školsví celkem				5 956,0	5 928,0	99,5
3312	hudební činnost Valdauf	400,0	548,0	137,0	985,0	979,0	99,4
3314	činnosti knihovnické				10,0		0,0
3319	ostatní záležitosti kultury		50,0		169,0	169,0	100,0
3322	zachování a obnova kult.památek		0,0		1 962,0	1 960,0	99,9
3326	zachování a obnova hodnot nár.hist.				255,0	252,0	98,8
3341	rozhlas a televize		5,0		0,0		
3349	ost zál sdělovacích prostředků		79,0		189,0	188,0	99,5
3392	zájmová činnost v kultuře		32,0		4 795,0	4 754,0	99,1
3399	ost.zál.kultury,církví,sděl.prostředků		3,0		133,0	132,0	99,2
3412	sport zařiz. příjmy z pronájmu	150,0	208,0	138,7	1 115,0	1 111,0	99,6

Par.	Popis	Příjmy v tis. Kč			Výdaje v tis.Kč		
		rozpočet 2008	skutečnost 31.12.2008	%	rozpočet 2008	skutečnost 31.12.2008	%
3419	ostatní tělovýchovná činnost				448,0	448,0	100,0
342.	volný čas dětí a mládeže, zájm.čin.				115,0	95,0	82,6
3513	LSPP				1 150,0	1 148,0	99,8
3519	ostatní ambulantsní péče ZZP				402,0	400,0	99,5
3612	bytové hospodářství	2 000,0	4 646,0	232,3	1 626,0	1 616,0	99,4
3613	nebytové hospodářství	1 500,0	5 973,0	398,2	1 124,0	779,0	69,3
3631	veřejné osvětlení				1 325,0	1 322,0	99,8
3632	pohřebnictví	50,0	38,0	76,0	233,0	140,0	60,1
3635	územní plánování				1 000,0	976,0	97,6
3636	územní rozvoj				300,0		0,0
3639	komunální služby, TH	8 468,0	2 001,0	23,6	2 924,0	2 918,0	99,8
3699	ost.zál.bydlení,kom.služeb a úz.roz.				618,0	616,0	99,7
3713	změny technologií vytápění						
3721	sběr a svoz nebezp.odpadů				231,0	230,0	99,6
3722	svoz komunálních odpadů	850,0	481,0	56,6	4 344,0	4 343,0	100,0
3723	sběr a svoz ostatních odpadů	150,0	240,0	160,0	444,0	444,0	100,0
3727	prevence vzniku odpadů	150,0	219,0	146,0			
3733	monitoring půdy a podzem.vody				26,0	26,0	100,0
3742	chráněné části přírody				0,0		
3744	protierozní ochrana				547,0	547,0	100,0
3745	vzhled obce a veřejná zeleň				1 420,0	1 413,0	99,5
3769	ost.správa v OŽP	0,0	10,0				
3792	ekologická výchova				1,0	1,0	100,0
3799	ost.ekologické záležitosti				0,0		
4171	příspěvek na živobytí				890,0	717,0	80,6
4172	doplatek na bydlení				1 000,0	52,0	5,2
4173	mimořádná okamžitá pomoc				670,0	79,0	11,8
4174	soc.péče pro staré občany						
4175	soc.péče pro rodinu a děti						
4176	soc.péče pro soc. vyloučené						
4177	mim.okamžitá pomoc ohrož.osobám				50,0	3,0	6,0
4179	ostatní soc.dávky				10,0		0,0
4181	přísp. při péči o blízkou osobu				20,0		0,0
4182	přísp. na zvl.pomůcky				778,0	777,0	99,9
4183	přísp. na bezbariérový provoz				300,0	168,0	56,0
4184	přísp. na koupi mot.vozidla				670,0	669,0	99,9
4185	přísp. na provoz mot.vozidla				4 270,0	4 268,0	100,0
4186	přísp. na indiv.dopravu				40,0	20,0	50,0
4189	ostatní dávky zdr.postiženým				2,0		0,0
4195	příspěvek na péči				48 907,0	47 685,0	97,5
	celkem sociální dávky				57 607,0	54 438,0	94,5
4357	pečovatelská služba DPS (4314)	750,0	1 037,0	138,3	1 020,0	826,0	81,0
4399	ost.zál.soc.věcí				67,0	42,0	62,7
5311	bezpečnost a veř.pořádek	100,0	175,0	175,0	1 759,0	1 755,0	99,8
5512	požární ochrana dobrovolná				761,0	726,0	95,4
611.	volby				235,0	155,0	66,0
6112	zastupitelstva obcí				1 632,0	1 631,0	99,9
6171	místní správa, příjmy ze služeb	130,0	178,0	136,9	31 310,0	31 276,0	99,9
6310	obecné výdaje z fin.operací	83,0	184,0	221,7	955,0	940,0	98,4
6320	pojištění				557,0	557,0	100,0
6330	převody vlastním fondům		0,0		782,0	211 939,0	27 102,2
6399	ost.nedaň.příjmy činnost	1 147,0	0,0		3 212,0	2 902,0	90,3
6402	fin.vypořádání min.let				5 535,0	5 535,0	100,0
6409	ostatní nedaňové příjmy		7,0		42,0	24,0	57,1
	SOUCET	157 942,0	163 033,0	103,2	150	356 076,0	236,8
	REKAPITULACE příjmů a výdajů 2008						
		skutečnost			rozpočet	skuteč.	
	Daňové příjmy	50 356,0			Běžné výdaje	143 454,0	138 060,0
	Nedaňové příjmy	19 464,0			Kapitálové výdaje	6 134,0	6 077,0
	Kapitálové příjmy	6 646,0					
	Přijaté dotace	86 567,0					
	Konsolidace příjmů	782,0			Konsolidace	782,0	211 939,0
	PŘÍJMY CELKEM po konsolidaci	163			VÝDAJE CELKEM	149 588,0	144 137,0
	Podíl z ročního rozpočtu %	103,2			Podíl z ročního		96,4
	Saldo příjmů a výdajů po konsolidaci	18 896,0					
	Financování celkem po konsolidaci	-18 896,0					

Zdroj: Odbor ekonomiky, Ing. Kunz

PŘÍLOHA č. 3 – ROZBOR HOSPODAŘENÍ K 31. 12. 2009

Par.	Popis	Příjmy v tis. Kč			Výdaje v tis.Kč		
		rozpočet	skutečnost		rozpočet	skutečnost	
		2009	31.12.2009	%	2009	31.12.2009	%
	daň z příjmů FO ze závislé čin.	8 000,0	7 476,0	93,5			
	daň z příjmů FO ze SVČ	1 186,0	796,0	67,1			
	daň z příjmů FO z kapitálových výn.	1 000,0	625,0	62,5			
	daň z příjmů PO	7 500,0	7 425,0	99,0			
	daň z příjmů PO za obec	3 435,0	3 435,0	100,0			
	daň z přidané hodnoty	15 000,0	15 274,0	101,8			
	poplatky za likvidaci komunál.odpadu	2 500,0	2 521,0	100,8			
	poplatky ze psů	120,0	117,0	97,5			
	poplatky za užívání veř.prostranství	75,0	57,0	76,0			
	poplatky za provoz VHP	210,0	278,0	132,4			
	správní poplatky	3 560,0	3 557,0	99,9			
	daň z nemovitostí	2 000,0	2 540,0	127,0			
	ostatní	134,0	148,0	110,4			
x	daňové příjmy celkem	44 720,0	44 249,0	98,9			
	splátky půjček od podniků (TH)			0,0			
	splátky půjček od obyvatelstva	102,0	198,0	0,0			
x	nedaňové příjmy	102,0	198,0	0,0			
4111	neinv.dotace na státní správu	1 748,0	1 748,0	100,0			
4112	neinv.dotace ze SR provozní	16 747,0	16 747,0	100,0			
4113	neinv.dotace ze státních fondů						
4116	ost.neinv.dotace ze SR,soc.dávky	60 430,0	60 430,0	100,0			
4121	neinv.dotace od obcí	838,0	838,0	100,0			
4122	neinv.dotace od krajů LSPP	1 696,0	1 696,0	100,0			
4134	převody mezi rozpočtovými účty	0,0	0,0	0,0			
4211	inv.dotace z VPS	6 000,0	6 000,0	100,0			
4213	inv.dotace ze st.fondů	91,0	91,0	1,5			
4222	inv.transfery od krajů	897,0	897,0	985,7			
4223	inv.dotace ROP	5 041,0	5 041,0	100,0			
x	přijaté dotace	93 488,0	93 488,0	100,0			
101.	zemědělská činnost		3,0		130,0	108,0	83,1
1031	lesy pěstební činnost nájemné	2 070,0	2 120,0	102,4			
1036	správa v lesním hospodářství				2 006,0	2 006,0	100,0
1039	ost. zál.lesního hospodářství				43,0	43,0	100,0
1069	ost.správa v zemědělství				2,0	0,0	0,0
2119	průmysl příjmy z těžby	50,0	69,0	138,0			
2143	cestovní ruch				88,0	88,0	100,0
2212	silnice				1 934,0	1 933,0	99,9
	z toho letní údržba				1 537,0	1 536,0	99,9
	zimní údržba				397,0	397,0	100,0
2219	ostatní záležitosti pozemních kom.				4 647,0	4 645,0	100,0
2221	provoz veř.silniční dopravy				183,0	169,0	92,3
2223	bezpečnost silničního provozu	500,0	491,0	98,2	67,0	28,0	41,8
2229	ostatní záležitosti v silniční dopravě				522,0	522,0	100,0
2310	pitná voda		9,0		314,0	242,0	77,1
2321	odvádění a čištění odpadních vod	1 750,0	2 404,0	137,4	1 150,0	1 104,0	96,0
2333	úpravy drobných vodních toků				87,0	31,0	35,6
2341	vodní díla v zemědělské krajině	100,0	88,0	88,0	58,0	45,0	77,6
2349	ost.zál.vody v zem.krajině				10,0	0,0	0,0
2362	činnost OOS ve vod.hosp				10,0	0,0	0,0
2369	ost.správa ve vod.hosp				5,0	4,0	80,0
3111	předškolní zařízení				3 785,0	3 764,0	99,4
3113	základní školy				4 207,0	4 179,0	99,3
3114	speciální základní školy				24,0	0,0	0,0
3121	gymnázia				10,0	0,0	0,0
3231	základní umělecké školy				29,0	19,0	65,5
	školsví celkem				8 055,0	7 966,0	98,9
3312	hudební činnost Valdauf	500,0	481,0	96,2	1 004,0	947,0	94,3
3314	činnosti knihovnické				13,0	0,0	0,0
3319	ostatní záležitosti kultury		7,0		553,0	477,0	86,3
3322	zachování a obnova kult.památek				1 731,0	1 731,0	100,0
3326	zachování a obnova hodnot nár.hist.				274,0	202,0	73,7
3341	rozhlas a televize		9,0		21,0	15,0	71,4
3349	ost zál sdělovacích prostředků		84,0		200,0	198,0	99,0
3392	zájmová činnost v kultuře				10 948,0	10 939,0	99,9
3399	ost.zál.kultury,cirkví,sděl.prostředků				243,0	240,0	98,8
3412	sport zařiz. příjmy z pronájmu	150,0	208,0	138,7	1 315,0	1 315,0	100,0
3419	ostatní tělovýchovná činnost				448,0	448,0	100,0

Par.	Popis	Příjmy v tis. Kč			Výdaje v tis.Kč		
		rozpočet	skutečnost		rozpočet	skutečnost	
		2009	31.12.2009	%	2009	31.12.2009	%
3513	LSPP				1 146,0	1 145,0	99,9
3519	ostatní ambulantní péče ZZP				31,0	0,0	0,0
3612	bytové hospodářství	2 250,0	2 665,0	118,4	1 987,0	1 951,0	98,2
3613	nebytové hospodářství	2 337,0	2 373,0	101,5	11 277,0	11 275,0	100,0
3631	veřejné osvětlení				1 279,0	1 278,0	99,9
3632	pohřebnictví	50,0	39,0	78,0	199,0	152,0	76,4
3635	územní plánování				1 082,0	869,0	80,3
3636	územní rozvoj				13,0	12,0	92,3
3639	komunální služby, TH	8 300,0	4 369,0	52,6	3 786,0	3 781,0	99,9
3721	sběr a svoz nebezp.odpadů				300,0	299,0	99,7
3722	svoz komunálních odpadů	500,0	489,0	97,8	3 955,0	3 935,0	99,5
3723	sběr a svoz ostatních odpadů	50,0	249,0	498,0	525,0	524,0	99,8
3727	prevence vzniku odpadů	55,0	114,0	207,3	25,0	0,0	
3733	monitoring půdy a podzem.vody				20,0	18,0	90,0
3742	chráněné části přírody				25,0	0,0	
3744	protierozní ochrana				196,0	196,0	100,0
3745	vzhled obce a veřejná zeleň				1 350,0	1 350,0	100,0
3769	ost.správa v OŽP	15,0	15,0	100,0	2,0	2,0	
3792	ekologická výchova				5,0	0,0	0,0
3799	ost.ekologické záležitosti				3,0	0,0	
4171	příspěvek na živobytí				912,0	912,0	100,0
4172	doplatek na bydlení				80,0	66,0	82,5
4173	mimořádná okamžitá pomoc				197,0	196,0	99,5
4174	soc.péče pro staré občany				20,0	11,0	55,0
4182	přísp. na zvl.pomůcky				820,0	820,0	100,0
4183	přísp. na bezbariérový provoz				220,0	214,0	97,3
4184	přísp. na koupi mot.vozidla				1 222,0	1 222,0	100,0
4185	přísp. na provoz mot.vozidla				4 504,0	4 310,0	95,7
4186	přísp. na indiv.dopravu				25,0	20,0	80,0
4189	ostatní dávky zdr.postiženým						
4195	příspěvek na péči				47 998,0	47 218,0	98,4
	celkem sociální dávky				55 998,0	54 989,0	98,2
4351	pečovatelská služba				127,0	115,0	90,6
4357	pečovatelská služba DPS (4314)	950,0	1 128,0	118,7	1 527,0	1 510,0	98,9
4399	ost.zál.soc.věcí				75,0	45,0	60,0
5311	bezpečnost a veř.pořádek	0,0	84,0		2 051,0	2 050,0	100,0
5512	požární ochrana dobrovolná				530,0	514,0	97,0
611.	volby				227,0	226,0	99,6
6112	zastupitelstva obcí				1 750,0	1 749,0	99,9
6171	místní správa, příjmy ze služeb	50,0	118,0	236,0	34 560,0	34 489,0	99,8
6310	obecné výdaje z fin.operací	181,0	162,0	89,5	695,0	694,0	99,9
6320	pojištění				450,0	424,0	94,2
6330	převody vlastním fondům				0,0	0,0	0,0
6399	ost.nedaň.příjmy činnost				3 450,0	3 434,0	99,5
6402	fin.vypořádání min.let				3 287,0	3 287,0	100,0
6409	ostatní nedaňové příjmy		230,0				
	SOUČET	158 168,0	155 943,0	98,6	167 994,0	165 755,0	98,7
REKAPITULACE příjmů a výdajů 2009							
		skutečnost			rozpočet		skuteč.
	Daňové příjmy	44 249,0			Běžné výdaje	142 576,0	140 425,0
	Nedaňové příjmy	17 186,0			Kapitálové výdaje	25 418,0	25 330,0
	Kapitálové příjmy	1 020,0					
	Přijaté dotace	93 488,0					
	PŘÍJMY CELKEM po konsolidaci	155 943,0			VÝDAJE CELKEM po konsolidaci	167 994,0	165 755,0
	Podíl z ročního rozpočtu %	98,6			Podíl z ročního rozpočtu %		98,7
	Saldo příjmů a výdajů po konsolidaci	-9 812,0					
	Financování celkem po konsolidaci	9 812,0					

Zdroj: Odbor ekonomiky, Ing. Kunz